Proletari din toate țările, uniți-vă!

scînteia tineretului

Anul VII
Nr. 30 (305)
12 pagini — 3 lei
Simbătă
25 iulie
1987

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

ISTORICUL CONGRES

1. UN OM PENTRU POPOR

Sta țara sub troiene de zăpadă ;
Gevar durase peste ape, pod
Cînd la lumina zilei să o vadă
Un prunc predestinat pentru norod.

Venea în veac cu marea împlinire
A visului din vatră de Carpați,
Cu marea năzuință de-ntregire
A celor ce au fost de-a pururi frați.

Venea în veac cu Patria-n destine
Sorbind lumina-aceluiași izvor,
Vlăstar al năzuinței spre mai bine,
Pentru acest pămînt și-acest popor.

2. VOINȚA NAȚIUNII

Copilăria lui — o suferință —
Anii cei tineri — zbucium necurmat —
Pentru un ideal și o credință,
Torturi și-ntemnițare o-ndurat.
Dar a venit și ceasu-nțelepciunii
Cînd la tribuna Marelui Congres,
Voința unanimă-a Națiunii
A fost ca El să fie cel Ales.

3. CITITORUL

A luat pe umeri un destin de țară
Și 22 de ani a tot urcat
În viziunea Lui interioară
O ctitorie cum n-a existat.

O Epocă ce nu-ncape-n cuvinte
Precum Eroii nu-ncap în statui
E-această-nfăptuire-n care totul
E năzuința țării și a Lui.

Mari energii de El descătușate
Sculptează-n veac statui de ametist ;
Spre-nalte culmi, cu El merg mai departe
Poporul și Partidul Comunist.

NICOLAE NICOLAE

Anotimpul creației

Biografia mea poate constitui o mărturie-document a drumului spre realizare a zeneratiei de scriitori propulsati de ideea luptei cu inertia înălțată ca port-drapel de Nicolae Labiș si instituționalizată, transformată în program de Congresul al IX-lea. De la condiția de miner din tată în fiu din anii de început ai revoluției socialiste, modelat și propulsat în visele mele de organizația politică revolutionară a tineretului încă din anii școlii, iată-mă azi autorul a nu mai puțin de 15 cărți. Semnificativ este de notat faptul că majoritatea acestora poartă în caseta tehnică de apariție cifra anilor de după cel de al IX-lea Congres al P.C.R., cînd am intrat în breasla scriitorilor pe poarta literaturii Epocii de Aur, epoca marilor înfăptuiri revoluționare deschisă de cutezanța înțelepciunii clarvăzătoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, Eroul României de azi, care a transformat creativitatea într-o stare generală de spirit, care chezășuiește tinerețea unui popor.

Apropiindu-se cu tot mai multă încredere de apa limpede a izvorului realității, scriitorul de azi, legat cu mii fibre de acest popor, nu poate fi decît purtatorul de cuvînt al celor ce l-au creat, cronicar al transformărilor epocale ale revoluției cu chip nou din ultimii 22 de ani. Iată de ce și majoritatea cărților mele, ca ale tuturor colegilor mei, se vor oglinda unor momente de neuitat, specifice zilelor noastre, eroii preferați fiind autorii unor fapte exemplare oferite de viață, cunoscute nemijlocit, de unde și tentația de a le subtitra uneori ca „povestiri adevărate".

Operele tuturor creatorilor noștri sînt opere ale **Epocii NICOLAE CEAUȘESCU**, ale contemporaneității socialiste cu care ne mîndrim, ecou vibrant al sentimentelor de atașament față de tot ce se clădește pe pămîntul României de azi, în care detașamentele uteciștilor sînt în primele rînduri, al sentimentelor de solidaritate cu acei oameni exemplari, tineri și vîrstnici comuniști, care dau contur viu celor mai înaripate năzuințe ale socialismului și comunismului. Creația artistică, creația tehnico-științifică, creația de valori materiale și spirituale este o creație a entuziasmului și participării la idealurile cele mai scumpe nouă, întregului popor. Este creația pe care a făcut-o posibilă Congresul al IX-lea ; un mod de a fi și de a înfăptui pe care îl promovează strategul uriașelor și multiplelor transformări ale societății noastre socialiste, gînditorul de geniu al României contemporane, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**.

IRIMIE STRĂUȚ

O epocă fără egal

22 de ani de la Congresul al IX-lea al PCR

S-au împlinit în aceste zile 22 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de cea mai mare însemnătate pentru întreaga devenire socialistă a patriei, piatră de hotar a noii noastre istorii. Consfințind voința unanimă a comuniștilor, vrerea întregului popor, istoricul forum l-a ales în fruntea destinelor națiunii noastre socialiste pe tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, revoluționarul înflăcărat și patriotul desăvîrșit care și-a consacrat și își consacră necontenit întreaga capacitate de muncă înfloririi multilaterale a țării, fericirii și bunăstării oamenilor ei. Strălucitul său exemplu de dăruire și abnegație revoluționară, forța gîndirii sale clarvăzătoare au constituit în toți acești ani — care înseamnă, de fapt, perioada cea mai rodnică și mai bogată în înfăptuiri de excepție din întreaga istorie multimilenară a poporului român — reperele fundamentale ale muncii și vieții tuturor fiilor acestui pămînt, liniile de forță care au mobilizat, unit și orientat uriașele energii și elanuri creatoare ce au schimbat — prin faptă — însuși chipul patriei. Într-adevăr, din perspectiva celor 22 de ani ce au trecut de la Congresul al IX-lea, țara ne apare astăzi fundamental innoită, transformări revoluționare petrecîndu-se în fiecare domeniu de activitate, în fiecare localitate. O economie puternică, mereu mai competitivă și mai modernă, orașe și sate înflorite, mari citadele industriale, sociale și culturale, o civilizație în plină ascensiune ce a pătruns în toate zonele, în locuința fiecărui cetățean, un învățămînt de înaltă performanță și o cercetare științifică activă, eficientă, creatoare, o cultură mereu îmbogățită cu valori pe măsura exigențelor timpului pe care îl trăim, o democrație profundă și autentică, iar, mai presus de toate acestea, un om nou, liber și demn, stăpîn pe destinele sale — iată sintetizate în cîteva cuvinte uriașele progrese înregistrate de societatea românească în anii de glorie și de lumină ai „Epocii Nicolae Ceaușescu". Se regăsește în toate acestea munca plină de pasiune și dăruire a tinerei generații, a întregului popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Cei 22 de ani la care ne referim au însemnat, totodată, o puternică afirmare a României în lume, a voinței sale de pace, independență, prietenie și colaborare cu toate țările. Prin glasul său cel mai autorizat, președintele Republicii, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, România s-a pronunțat și se pronunță cu hotărîre pentru înlăturarea războiului din viața popoarelor, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Dealtfel, un argument concret al politicii de prietenie și colaborare, de luptă conjugată pentru triumful idealurilor păcii îl reprezintă și recenta vizită oficială de prietenie întreprinsă în țara noastră de delegația Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia condusă de tovarășul Boško Krunici, vizită ce constituie o elocventă expresie a dorinței reciproce de a da un impuls nou conlucrării româno-iugoslave, atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională, spre binele ambelor țări și popoare, în focul cauzei generale a socialismului, păcii, securității și colaborării în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

SUPLIMENTUL LITERAR-ARTISTIC

Istoria — marea cartă a adevărurilor noastre fundamentale

Recunoaştere unanimă a eroismului românesc din vara anului 1917

Pe crestele Carpaților, la Oituz și Cireșoaia, sau pe cîmpia întinsă între Munții Vrancei și Siret, leagăn al nemuritoarei Miorița, lăcaș și simbol al libertății și independenței românești, deschisă ca o mare poartă a istoriei noastre s-au concentrat, în urmă cu 70 de ani, pentru a stăvili înaintarea puhoiului dușman, tot ceea ce patria noastră avea mai bun și mai nobil. Vitejia ostașilor veniți de pe întreg cuprinsul țării, priceperea unor ofițeri destoinici și dăruirea maselor populare au susținut din răsputeri efortul de război al trupelor care luptau la Mărăști, Mărășești și Oituz. **Aici, în iulie și august 1917 s-au dat bătăliile hotărîtoare pentru soarta frontului și, implicit, pentru soarta țării. Inamicul trebuia cu orice preț oprit de ostașii noștri, altminteri, ultima porțiune de teritoriu — Moldova — unde mai flutura liber tricolorul românesc, ar fi fost ocupată de forțele militare ale Puterilor Centrale care urmăreau scoaterea definitivă a României din război și ocuparea întregii țări.**

Avînd în inimă imaginea răscolitoare a faptelor de vitejie săvîrșite de oștirea română la Posada, la Rovine, Vaslui sau Călugăreni armata noastră a înălțat întru glorie drapelele tricolore ce înfruntaseră plumbii dușmani la Grivița, Rahova și Smîrdan, luptînd eroic la Mărăști, Mărășești și Oituz, înscriind în epopeea istoriei noastre naționale cu litere de aur deviza-ordin de luptă : **Pe aici nu se trece !** Atunci, ca și în alte momente cruciale ale istoriei noastre armata română a fost trup și suflet credincioasă cauzei țării, fapt subliniat ca atare de Octavian Goga într-unul din editorialele publicate în cotidianul militar **România** : **„Această armată românească înfățișează un drept sfînt. Această armată înfățișează străduințele și jertfele străbunilor noștri la porțile Orientului ; înfățișează straja care a îngăduit în vremuri Apusului să se statornicească și să se civilizeze. Această armată însemnează conștiința celei mai mari suferinți și nedreptăți pe care le-a suferit vreodată un popor, ea cuprinde în conștiința ei ca o fatalitate voința de a întregi elementele sfîrtecate ale națiunii și de a sfărîma nedreptatea seculară. În această armată zac vechile aspirații și hotărîrea cea din urmă : acum ori niciodată !"**

În acele zile de epopee soldatul român a demonstrat lumii întregi că nimic nu este mai puternic decît voința unanimă de a apăra patria și pămîntul străbun. Evidențiind admirabilele însușiri militare ale ostașilor noștri, generalul Averescu menționa într-un ordin de zi că : **„Nu mă pot opri de a vă arăta încă o dată cît sînt de mîndru și fericit că mă găsesc în capul unor trupe care au știut să se distingă atît de strălucit. V-ați măsurat cu un dușman care se credea a fi cel mai tare din lume și că nu cunoaște ce înseamnă a da înapoi. Cu avîntul vostru uimitor l-ați pus în toată puterea cuvîntului pe fugă".**

Martor ocular al ofensivei de la Mărăști, scriitorul Mihail Sadoveanu aprecia, în articolul publicat în ziarul **România** din 26 iulie 1917 că : **„Bătălia de la Mărăști va trece în istoria noastră ca o operă serioasă și solidă de artă militară. Toată dezvoltarea ei a fost prevăzută și s-a executat planul inițial. Cel din urmă soldat a știut unde merge și și-a făcut datoria. Artileria a dovedit o preciziune înspăimîntătoare. Ofițerii germani prinși au mărturisit aceasta, cu mirare și laudă".**

Luptele au cunoscut un dramatism rar întîlnit : au fost situații cînd o poziție a trecut de cinci-șase ori de la un combatant la altul, cînd un atac românesc a fost reluat de zece și chiar patrusprezece ori în aceeași zi cu grele pierderi de ambele părți.

Comandantul Corpului 1 german, generalul Kurt von Morgen arăta că : **„Rezistența dușmanului, în special a românilor, a fost neobișnuit de dîrză și s-a manifestat prin 61 de contraatacuri** (pe frontul Corpului 1 german — n.n.) **în decursul celor 14 zile. Ele au condus mai ales la lupta cu baioneta. Aceasta ne-au produs pierderi considerabile"**, iar generalul Ludendorff nota în memoriile sale că : **„Armata română se întărise în așa fel încît ne era imposibil să obținem succese strategice".**

Vitejia și spiritul de sacrificiu al celebrilor ostași care au contraatacat numai în cămășă și cu capul gol au fost recompensate prin decorarea drapelului de luptă al Regimentului 32 Mircea cu cel mai înalt ordin militar „Mihai Viteazul" clasa a III-a, menționîndu-se în brevetul de decorare că a fost acordat : **„pentru vitejia și avîntul cu care au luptat atît ofițerii cît și trupa acestui glorios regiment pe pozițiile de la Strejescu, Moara Roșie și Valea Jugastrului, între 24 iulie și 3 august 1917. Deși cu pierderi mari, au rezistat pe poziție, ținînd pe loc numeroase trupe germane ce-i asaltau fără întrerupere și au găsit încă energia de a mai executa două atacuri legendare asupra Morii Roșii".**

Directorul ziarului **Le Figaro**, Robert Le Fleurs, scriind despre semnificația victoriilor românești le asemuia cu cele de la Verdun : **„Poporul român a urcat acest calvar rînd pe rînd și pe vîrful lui — pînă acolo stropit cu sînge — a culeș laurii cei mai frumoși. Efortul armatelor lui Mackensen zdrobit de către armata română în legătură cu cea rusă — aceasta este una din marile fapte de arme care va rămîne din acest război. Mărășeștii sînt Verdunul român. Există o lege a istoriei inelucidabilă : lucrurile frumoase due la lucrurile bune. România este pe cale de a deveni o națiune de planul întîi, niciodată nu a fost atît de mare decît de cînd e atît de mică. Ultimele două luni au făcut-o victorioasă, căci a fi zădărnicit planul lui Mackensen aruncînd peste cap, de-a valma, numeroasele divizii, aproape toate germane, trimise pe acest front de către imperiile centrale, este o victorie".**

Scriitorul Hans Carossa, referindu-se la luptele de la Oituz, sintetizează opiniile comandamentului german scriind că : **„Ai noștri vorbesc cu admirație de disprețul de moarte cu care luptă românii. Ori de cîte ori pregătesc cîte un atac, izbucnește melodia unui marș în sunetele căruia soldații se repede ca nebunii".** Eroismul ostașilor noștri l-a impresionat și pe istoricul german Max Schwartz care este nevoit să aprecieze la adevărata ei valoare victoria noastră : **„Comandamentul român putea să fie mulțumit cu ultimile succese ale trupelor sale, care suportaseră greul luptelor.**

Printr-o rezistență îndîrjită opusă unei ofensive bine pregătite și prin numeroase contraatacuri energice duse pînă la lupta corp la corp, fără nici o considerație de grelele pierderi suferite, diviziile române nou formate [...] au știut să apere patria lor de o completă cucerire. Luptele de la Focșani și Oituz, sau bătălia de la Mărășești, cum îi zic românii, au devenit mîndria armatei române în războiul mondial". Iar în ziarul **Fremdenblatt** găsim următoarea însemnare : **„Armata română reorganizată, compusă din 15 divizii, luptă cu vitejie și îndîrjire. Dușmanul se bate bine".**

Aprecieri elogioase ale eroismului românesc întîlnim și în presa engleză : **„Nu s-a recunoscut îndeajuns ce succes, într-adevăr uimitor** — afirmă ziarul **The Teachers Nord** — **a avut România respingînd pe Mackensen, care voia să pătrundă pînă la Odesa și Marea Neagră. Pînă acum mica Românie a reușit literalmente să apere Rusia și ca a avut succesul cel mai remarcabil, în vara aceasta".**

Primul ministru britanic, Lloyd George, apreciind eroismul românesc pe Siret și pe Trotus sublinia în telegrama adresată guvernului român că : **„Reconstituirea armatei române și rezistența încăpățînată — rezistență atît de prețioasă pentru cauza comună — pe care această armată o opune dușmanului în acest moment, în condiții de o greutate excepțională, prezintă un exemplu măreț de țăria, pe care libertatea o inspiră unui popor liber"**, pe cînd ziarul **The Telegraph** arăta că **„Eroismul României și al armatei sale a stîrnit admirația guvernului și a poporului englez".** Aprecieri similare găsim în numeroase alte cotidiene engleze. De exemplu, în paginile prestigiosului ziar **The Times** au fost publicate numeroase relatări ale corespondenților speciali trimiși pe frontul românesc, menționăm aici pe cea publicată la 8 august 1917. **„Ultimele 15 zile vor rămîne scrise cu litere de aur în istoria acestei țări. Apărarea pe frontul de la Mărășești, spre nord de Focșani, a fost fapta cea mai glorioasă pe care a săvîrșit-o vreodată armata română. Eroica luptă purtată de acești soldați-țărani, care trebuie să înfrunte forțe germane mult superioare, care aveau de partea lor avantajul surprizei, nu e depășită prin nimic de faptele belgienilor sau ale sîrbilor. Românii s-au bătut cu un eroism care este mai presus de orice laudă. Soldații germani au fost așa de violent atacați, încît aruncau armele pentru a fugi mai iute sau pentru a nu fi făcuți prizonieri. Această înfrîngere este lovitura cea mai importantă ce au primit germanii în Orientul european. Românii au luptat cu o tenacitate extraordinară".**

Generalul Eremia Grigorescu, numit recent la comanda Armatei 1 își îmbărbăta subordonații printr-un impresionant ordin de zi din care menționăm : **„Numai cu sîngele nostru vom răzbuna întreg neamul românesc batjocorit de barbarul nesățios... Nu uitați că ați știut prin vitejia voastră să opriți fiara flămîndă, făcînd-o să simtă adînc că nu se poate trece peste pămîntul sfînt al patriei noastre... Prin rezistența ce ați opus-o la Mărășești și Muncelu ați făcut să se întunece visurile de cucerire ușoară a patriei noastre... Ați făcut să reînvie în mintea tuturor românilor amintirea glorioasă a faptelor strămoșilor noștri. Fiți gata să arătați că românul nu are de dat din pămîntul scump al țării decît locul de mormînt... Din sîngele vostru se va ridica, curat și măreț, o țară românească a tuturor românilor".**

Impresionat de eroismul și patriotismul profund al ostașilor români, ziaristul rus B. Untovski scria în ziarul **Iujnii Krai** din 7 septembrie 1917 : **„Armata română s-a renăscut ca și Phoenixul din cenușa sa. Această armată este cu desăvîrșire capabilă să ducă războiul. Artileria este la înălțime ; infanteria întreagă merită orice laudă. Românii sînt bravi și luptă ca leii. Azi cînd Germania amenință să ocupe și treimea de teritoriu ce a mai rămas românilor, ei mor în mod fanatic, dar țin în loc pe dușman. Mor dar nu se predau. Se luptă pentru orice bucățică din pămîntul lor așa de sălbatec, ca și lupoaica cînd i se răpește ultimul pui... Românii sînt hotărîți, oricît ar fi, să-și apere bucata de pămînt ce le-a mai rămas. Armata ca un singur om a răspuns : Ne vom lăsa aici oasele dar nemții nu vor putea înainta".**

Șeful Marelui Cartier General italian, generalul Luigi Cadorna, profund mișcat de bravura armatei române, ruga să se transmită : **„Via mea admirație comandantului suprem român pentru proba măreață dată de către trupele române în luptele din regiunile Mărăști, Mărășești și Oituz. Spuneți că armata italiană urmărește cu frățească simpatie strălucitele acțiuni ale soldaților români care se arată demni coborîtori ai victorioșilor cuceritori ai Plevnei".**

Ecoul înfrîngerilor de amploare suferite de forțele militare ale Puterilor Centrale pe frontul din România a răsunat pînă peste ocean. Opinia publică, largi cercuri ale intelectualității, oficialități civile și militare din S.U.A., Canada, Mexic, țările Americii Latine au luat cunoștință de rezistența dîrză a trupelor noastre și au fost impresionate de eroismul întregii națiuni, supusă unor dure privațiuni dar neclintită în voința sa de a-și apăra libertatea.

Într-o telegramă adresată șefului statului român, președintele S.U.A., Woodrow Wilson îl asigura că : **„Poporul Statelor Unite a urmărit cu sentimente de caldă simpatie și admirație curajoasa luptă a Maiestății Voastre și a poporului român pentru apărarea integrității teritoriale și a libertății României împotriva militarismului german. Guvernul Statelor Unite este hotărît a ajuta România în această luptă, în același timp doresc să asigur pe Maiestatea Voastră că Statele Unite vor sprijini din toate puterile România după război și în toate negocierile de pace".**

Presa americană s-a alăturat acestor aprecieri. Astfel, în timp ce **New York Times** sublinia că **„Nici o țară nu a suferit atît de mult ca România"**, influentul cotidian **Washington Post** își informa numeroșii săi cititori, la 19 august 1917 : **„Bătălia cea mai sîngeroasă pe care a dat-o armata română vreodată nu s-a sfîrșit încă. Pe un front de peste o sută de mile, de la Valea Slănic pînă la Galați, luptele continuă cu inevitabile înaintări și retrageri, dar în ansamblu avînd un curs favorabil pentru aliații noștri. Situația a fost practic restabilită la Oituz, unde trupele române, după strălucite contraatacuri, au reușit să respingă pe inamic, cauzîndu-i pierderi teribile".**

Ordinul **Pe aici nu se trece !** a fost respectat. Nici un ostaș român nu a dat înapoi. Armata noastră a înălțat, la porțile Moldovei, un zid de granit de care dușmanul s-a izbit zadarnic fără a-l putea clinti. Faptul a fost reliefat ca atare de marele nostru istoric Nicolae Iorga încă din acele zile de vibrant avînt patriotic : **„Am ținut piept celor mai cumplite atacuri care jertfesc fără milă oameni cu miile, ale celor mai bune trupe germane, culese de pe fronturile apusene și dintre care unele au luat parte și la salturile de la Verdun și la mucenicia în rezistență de pe Somme. Frumoasa luncă a Siretului la Mărășești e plină cu trupurile în movilă ale dușmanului pe care le-a grămădit baioneta și patul puștilor românilor care-și apără țara. Sub conducerea unor ofițeri cu sufletul de foc... ai noștri nu și-au cruțat viața pentru a păstra României locul românesc unde, și mai departe să-i filfîie liber steagul".**

Importanța victoriilor obținute de români în vara anului 1917 și rolul jucat de eroica noastră armată în evoluția generală a ostilităților au fost amplu evidențiate de către deputatul francez Aristide Briand : **„Din memoriile lui Ludendorff și din constatările Marelui Stat Major Interaliat reiese că Germania și aliații ei au fost nevoiți să mobilizeze încă 58 de divizii pe frontul oriental, din cauza întrării României în acțiune. Victoria de la Mărășești, unde s-au consumat peste 30 de divizii germano-austro-ungaro-bulgaro-turce a salvat frontul oriental, în 1917 pînă la venirea iernii, căci prin ocuparea Moldovei și Basarabiei s-ar fi prăbușit mult mai devreme armata rusă, înainte ca Anglia să fi ajuns la maximul efortului său militar și America să-și fi transportat în Franța trupele sale și imensele cantități de alimente și muniții care au hotărît victoria pe frontul occidental".**

Relevantă sub multiple fațete, fixată solid în conștiința poporului nostru, importanța istorică a nepieritoarelor bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz este realmente covîrșitoare. Acte esențiale de voință ce au salvgardat suveranitatea statului independent, trepte hotărîtoare pe drumul desăvîrșirii unității naționale, momente ale cimentării legăturilor afective și de acțiune între armată și popor, marile victorii din vara anului 1917 se înscriu cu litere de aur în epopeea neamului, în istoria artei militare românești și universale. În egală măsură, prin semnificațiile lor internaționale, luptele de la Mărăști, Mărășești și Oituz, se constituie în evenimente cruciale ale conflagrației mondiale din anii 1914—1918, ale efortului de eliberare al națiunilor din estul, sud-estul și centrul Europei de sub nedreapta și împovărătoarea dominație străină.

NECULAI MOGHIOR
ROTARU JIPA

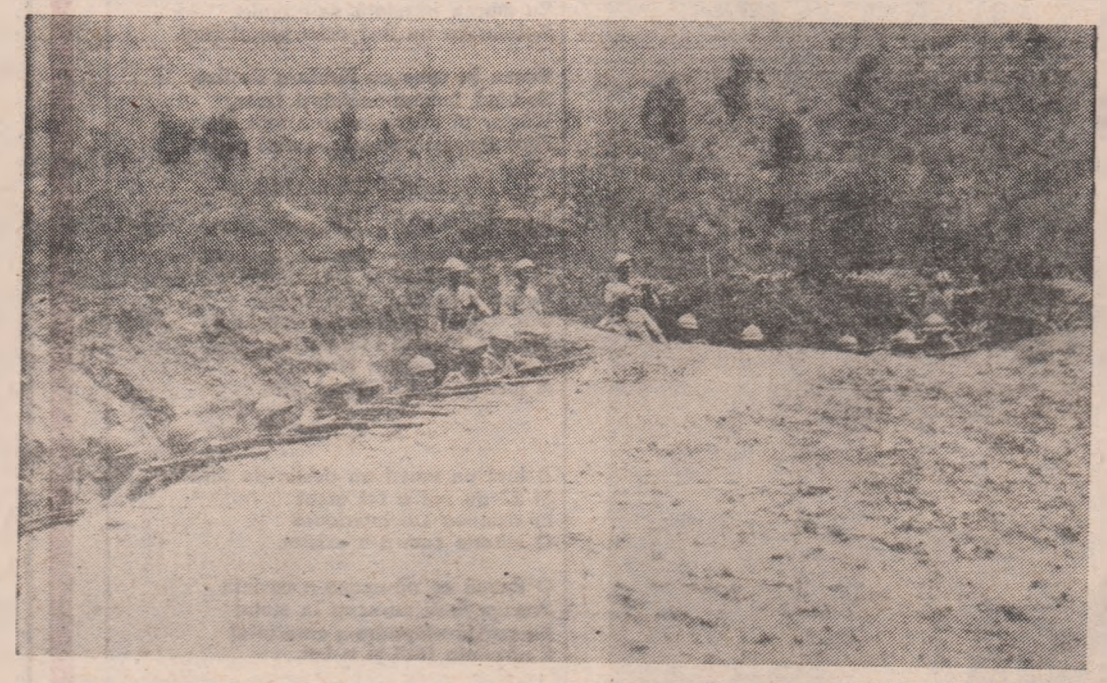

70 de ani de la marile bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz din vara anului 1917

22 de ani de la Congresul al IX-lea al PCR

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

ctitorul şi îndrumătorul culturii noastre patriotice, comuniste, revoluţionare

„Să facem în aşa fel încît cultura şi arta românească, bazate pe puternica dezvoltare a forţelor de producţie, pe marile progrese obţinute în viaţa economico-socială a ţării, să se afirme cu tot mai multă putere ca un factor activ în mersul înainte al societăţii, în ridicarea conştiinţei socialiste a maselor populare, în afirmarea umanismului revoluţionar, în înflorirea continuă a personalităţii umane. Arta şi cultura, ca, de altfel, toate mijloacele educative de care dispunem, trebuie să servească numai şi numai intereselor întregului nostru popor. Redînd prin mijloace proprii munca gigantică desfăşurată de constructorii socialismului, să facem să dăinuiască peste vremuri minunatele acte de eroism ale minunatului nostru popor, liber şi stăpin pe destinele sale".

NICOLAE CEAUŞESCU

Epoca de aur inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului a relevat şi relevă un adevăr cu valoare de axiomă : din iniţiativa şi sub directa îndrumare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, îndrumarea şi conducerea de către partid a întregii noastre munci de educare politică, patriotică şi revoluţionară, de formare şi afirmare a conştiinţei înaintate a tinerei generaţii, a întregului popor, reprezintă un atribut inalienabil al exercitării rolului conducător al Partidului Comunist Român, ca autentic centru vital al naţiunii noastre socialiste. La retrospectiva cu care comuniştii, tineretul, întregul nostru popor, se prezintă, acum, la momentul sărbătoresc al celor 22 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., putem şi trebuie să adăugăm în mod firesc şi necesar contribuţia decisivă, esenţială a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la definirea rolului şi locului artei şi culturii socialiste în amplul proces de prefaceri pe care îl cunoaşte ţara, ca factor activ, esenţial, în opera de excepţională importanţă de fundamentare şi afirmare a umanismului propriu societăţii noastre.

Dobîndeşte o deosebită semnificaţie faptul că, în mod frecvent tovarăşul Nicolae Ceauşescu se întîlneşte cu oamenii de cultură şi artă, analizează în spirit de înaltă exigenţă activitatea lor, trasează orientări şi indicaţii de o inestimabilă valoare teoretică şi practică, aşa încît putem să spunem că aceste întîlniri de lucru ale secretarului general al partidului nostru se integrează organic stilului în care conduce şi îndrumă întreaga activitate de dezvoltare economico-socială a ţării, de făurire a avuţiei materiale şi spirituale a întregului popor.

Cea mai înaltă lecţie de muncă şi creaţie este cea care reflectă ideea că hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, Programul istoric de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism constituie programul de muncă şi de luptă al tinerei generaţii şi al întregului nostru popor, şi că tocmai această eroică, glorioasă epopee este sursa cea mai minunată de inspiraţie pentru creatorii noştri, în primul rînd pentru creatorii tineri.

Conştiinţa demnităţii marilor noastre tradiţii

În ampla strategie a epocii de glorii pe care, cu cel mai ales respect şi cu cea mai înaltă mîndrie o numim „Epoca Nicolae Ceauşescu", se înscrie la loc de frunte cunoaşterea aprofundată şi preţuirea marilor creaţii ale geniului naţiunii. Este un adevăr fundamental pentru noi toţi acela că îi revine rolul decisiv tovarăşului Nicolae Ceauşescu în a orienta în mod profund ştiinţific şi consecvent revoluţionar valorificarea tezaurului culturii noastre naţionale, ca expresie nemijlocită a geniului creator al acestui popor, al aspiraţiilor sale de libertate naţională şi dreptate socială. În acest sens, tovarăşul Nicolae Ceauşescu ne-a îndemnat şi ne îndeamnă permanent la a ne cunoaşte mai bine patrimoniul spiritual al naţiunii, ne stimulează la a năzui să dăm ţării opere pe măsura luminoaselor tradiţii ale culturii noastre, a idealurilor şi năzuinţelor orînduirii pe care o trăim şi o făurim. Cu cea mai aleasă emoţie, cu cel mai deplin respect rememorăm aceste cuvinte ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu : „O datorie de onoare este punerea în valoare a marilor creaţii literar-artistice ale înaintaşilor şi, în primul rînd, reliefarea, studierea, aprofundarea şi cinstirea, aşa cum se cuvine, a minunatei opere culturale făurite şi transmise, din generaţie în generaţie, de talentatul nostru popor. Arta populară, expresie a geniului creator al poporului nostru, a particularităţilor spirituale şi înaltelor sale virtuţi morale, rămîne permanent unul din principalele izvoare de fantezie, experienţă de viaţă şi profunzime a gîndirii, care poate ajuta pe scriitorii şi artiştii noştri să făurească o literatură şi o artă autentice, purtînd amprenta puternică a specificului naţional. Avem tot dreptul să fim mîndri de ceea ce a creat poporul nostru, de arta populară, ce oglindeşte talentul creatorilor din sînul poporului, care, chiar dacă nu s-au numit neapărat scriitori, au făurit balade, poezii, povestiri pentru care — vă rog să nu-mi luaţi în nume de rău — pot fi invidiaţi şi de scriitorii de astăzi".

Ne mîndrim cu faptul că astăzi, numai şi numai beneficiind de luciditatea şi consecvenţa gîndirii patriotice şi revoluţionare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, avem în biblioteci pe G. Călinescu, pe Vasile Pârvan, pe Nicolae Iorga, pe Mircea Florian, pe P. P. Negulescu, pe C. Rădulescu Motru, pe Mircea Eliade, avem aproape finalizată ediţia lui Mihai Eminescu ca şi pe cea a lui I. L. Caragiale, avem colecţii editoriale de largă accesibilitate, în primul rînd destinate tineretului, care îşi propun să ne restituie marele nostru patrimoniu spiritual. Este şi acesta un mod de a demonstra, ceea ce tovarăşul Nicolae Ceauşescu a definit în chip magistral, anume că un popor care nu îşi cunoaşte trecutul este ca şi un copil care nu îşi cunoaşte părinţii. Şi numai pe această bază putem să ne făurim prezentul socialist şi viitorul comunist.

Orientare fermă, consecventă a efortului de creaţie

Revine tovarăşului Nicolae Ceauşescu meritul de geniu de a fi definit cu cea mai înaltă claritate rolul şi locul artei şi culturii în strategia de amplă perspectivă de formare şi educare a omului nou. În acest sens, secretarul general al partidului arăta : „În activitatea de formare a omului nou, a conştiinţei socialiste a oamenilor muncii, a tuturor tinerilor, o contribuţie importantă sînt chemate să aducă arta şi literatura. Operele de artă trebuie să dea expresie activităţii tumultuoase a poporului în toate domeniile vieţii sociale, oglindind, în limbajul lor propriu, marile realizări, entuziasmul, optimismul şi hotărîrea naţiunii de a merge neabătut înainte. Răspunzînd cît mai bine idealurilor şi setei de progres a oamenilor muncii, aceste opere trebuie să dezvolte gustul pentru frumos, pentru înaltele valori morale ale societăţii, să-i formeze pe oameni, implicit pe tineri, în spiritul luminoaselor principii ale umanismului revoluţionar. În spiritul străvechilor virtuţi de dreptate şi omenie ale poporului român, este necesar ca tinerii comunişti să devină adevăraţi comunişti de omenie, punînd toată viaţa şi munca lor în slujba oamenilor, fericirii lor, în slujba egalităţii şi dreptăţii sociale".

În mod cu totul deosebit şi în repetate rînduri tovarăşul Nicolae Ceauşescu a formulat şi promovează cu nestrămutată forţă ideea potrivit căreia arta şi cultura pot şi trebuie să joace un rol determinant în creşterea şi educarea tinerei generaţii. Reţinem în acest sens un relevant îndemn la gîndire şi acţiune creatoare : „Doresc să subliniez, în acest context, că viaţa şi preocupările tinerei generaţii, participarea sa la marea operă istorică pe care o înfăptuieşte poporul nostru pot oferi creatorilor de artă — atît celor vîrstnici, cît şi celor tineri — un nesecat izvor de inspiraţie. Este necesar ca în cît mai multe lucrări artistice de înaltă ţinută, tineretul patriei să se recunoască, să-şi regăsească viaţa, idealurile şi aspiraţiile sale revoluţionare".

Iată, deci, că în opera de edificare a omului nou, partidul nostru, secretarul său general, acordă o permanentă, neslăbită atenţie creşterii rolului culturii şi artei, afirmării profundului caracter patriotic, umanist şi revoluţionar, al culturii noastre socialiste, ca parte integrantă şi expresie directă a forţei creatoare a întregului popor.

Desen de Victoria Argint

Democraţia culturii — expresie a democraţiei noastre muncitoreşti, revoluţionare

Fără doar şi poate, în epoca de glorii inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, arta şi cultura şi-au dobîndit un loc distinct, cu totul deosebit, în demersul creator vizînd formarea şi afirmarea omului nou, în promovarea cu cea mai înaltă cutezanţă a umanismului revoluţionar. Spunea în acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu : „Este de înţeles pentru noi toţi că făurirea unei societăţi avansate impune creşterea conştiinţei oamenilor muncii. Arta, literatura, cultura, în general, să joace un rol tot mai important în educaţia comunistă a oamenilor, avînd la bază concepţia materialist-dialectică despre viaţă... Trebuie să facem totul ca odată cu dezvoltarea bazei materiale să dezvoltăm viaţa spirituală, conştiinţa, să făurim omul nou al societăţii socialiste. Numai aşa vom asigura mersul continuu şi ferm al naţiunii noastre pe calea socialismului, triumful comunismului în România".

Parte integrantă şi componentă determinantă, expresie plenară a forţei şi superorităţii democraţiei noastre muncitoreşti, revoluţionare, statutarea şi promovarea democraţiei culturii reprezintă o strălucită confirmare a valenţelor creatoare ale unui popor care, liber, unit şi demn, îşi făureşte prezentul socialist şi viitorul comunist. În cadrul generos şi atît de stimulator al Festivalului naţional „Cîntarea României" — aflat acum la cea de a VI-a etapă — generoasă iniţiativă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu — tineretul se exprimă şi se afirmă, face dovada înaltelor sale însuşiri de a fi purtătorul şi promotorul marilor noastre valori şi opţiuni, aceasta constituindu-se într-o formă specifică de participare a sa la făurirea fundamentalelor noastre valori materiale şi spirituale, la promovarea cauzei socialismului, progresului şi păcii, la afirmarea celor mai minunate năzuinţi pe care, de-a lungul secolelor, poporul nostru şi le-a înscris la loc de cinste.

Iată de ce, acum, în acest moment de profunde semnificaţii, la împlinirea a 22 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., în preajma aniversării a 43 de ani de la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi în perspectiva Conferinţei Naţionale a partidului, este drept şi este firesc să considerăm că şi tinerii creatori, năzuitori de frumos şi slujitori întru frumos, nu au şi nu pot avea îndatorire mai scumpă decît aceea de a omagia, prin opere de cea mai înaltă valoare, timpul istoric, fără precedent şi egal, pe care îl trăim şi îl făurim.

ŞERBAN CIONOF

REVOLUȚIONARUL DE PROFESIE — PERSONAJ FUNDAMENTAL AL LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE

Tocmai fiindcă au avut și au un rol însemnat și, nu o dată, determinant în schimbările de fundamentală însemnătate în peisajul economic, politic, social, cultural al României contemporane, oamenii care au îndeplinit și îndeplinesc misiuni importante încredințate de partid au tot dreptul să fie personaje de prim-plan în creațiile circumscrise perimetrului literaturii actuale. Iar literatura actuală însăși fiind în chip esențial una **realistă**, ceea ce nu împiedică un accent deosebit acordat inovațiilor — ne referim aici, se înțelege, nu la acelea de importanță preponderent formală, ci la acelea puse sub semnul unei sincronizări de substanță cu spiritul modernității — acordă într-adevăr prin creații ale sale de primă importanță o atenție deosebită activistului de partid, omului care, înțelegînd a-și îndeplini în mod exemplar sarcinile, și-a pus în chip inevitabil, în felul în care au fost împlinite varii prefaceri de importanță istorică, pecetea propriei sale personalități, a entuziasmului său fără margini, a opțiunilor sale cardinale, a modului său de a gîndi și acționa. Creșterii în maturitate a literaturii contemporane, privirea cu tot mai acută responsabilitate — ceea ce presupune abordarea fenomenelor dintr-un unghi al percepției complexității, al nuanțelor, al corelațiilor fine între diverse aspecte, fenomene, detalii — particularitate care marchează într-un mod accentuat literatura din acești 22 de ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, îi corespunde un mod fericit, o perspectivă tot mai realistă, capabilă a cuprinde multiple articulații, a respinge anacronice abordări maniheiste, în surprinderea chipului activistului de partid. Operele reprezentative care au ca protagonist acest personaj — esențial din realitatea existenței societății noastre socialiste — sînt în egală măsură distanțate (o distanțare impusă de luciditate, de acuitatea privirii analitice !), de privirile simplificatoare prin albul orbitor al portretelor „idealizate" din proza schematică de acum trei-patru decenii, dar și de neavenitele accente criticiste, cu un efect la fel de opus unei abordări marcate de comprehensiunea și pentru esențe, dar și pentru nuanțe (căci inversarea clișeelor are ca rezultat final ajungerea tot la clișee).

Într-o epocă, așadar, caracterizată de spirit matur la toate nivelurile de activitate, de responsabilitate în asumarea misiunilor, sarcinilor care le revin, oamenilor din cele mai diferite domenii de activitate, scriitorii înșiși, numele de rezonanță ale literaturii actuale, fac din plin dovada în operele de rezonanță ce le-au dat la iveală, de înțelegerea respectării acestui deziderat suprem, prin investigarea în chipuri purtînd la fiecare timbrul specific al viziunii artistice proprii unui personaj fundamental al literaturii de azi, nu mai puțin prin felul în care această investigare este concretizată în operă.

Publicăm în numărul de față intervenții pe marginea acestui subiect generos al beletristicii de azi, atît din partea unor reprezentanți ai generației mature intrată de mai mulți ani în conștiința publicului și în atenția criticii, cît și a unor elemente aflate în plin proces de afirmare. În egală măsură, participanții la dezbaterea noastră sînt, cum se observă imediat, atît din rîndul creatorilor de literatură, așadar și a unor personaje de o substanțială alcătuire, cît și din al acelora de comentatori ai literaturii contemporane, care se exprimă de data aceasta sintetic asupra unui subiect pe care l-au abordat analitic, prin cronici sau eseuri, în multiple rînduri.

Dezbatere realizată de VICTOR ATANASIU

Revoluționarul — eroul creațiilor noastre

De-a lungul istoriei, societățile umane, aflate pe diferite trepte ale devenirii lor, și-au pus cu insistență problema omului ideal, încercînd să prefigureze un om nou, superior celui vechi, un prototip reprezentativ pentru realitățile materiale și spirituale ale momentului istoric dat, aspirație firească, ce se încadra organic în obiectiva luptă dialectică dintre nou și vechi. Astfel, antropologia teologică vorbește de un om nou dintr-o renaștere miraculoasă în apa botezului ; politologii, scriitorii, artiștii în general fac și ei ample referiri la omul nou al societății lor sau se străduiesc să-l înfățișeze simbolic, cu toate trăsăturile lui caracteristice. După idealul clasic al omului din antichitatea greco-romană, urmează cavalerul medieval, omul Renașterii, apoi în secolul al XVII-lea omul clasicismului, impus de francezi, făcut după canoane și reguli foarte rigide. Secolul al XVIII-lea aduce noutatea întoarcerii omului la natură (mai întîi prin cunoașterea adîncă a propriei naturi) și apoi prin perfecționarea sa și prin recunoașterea valorii civilizației, de unde preocuparea pentru stimularea puternică a progresului pe toate planurile. Noțiunea de om etern, specifică secolului luminilor și veacului al XIX-lea, apelează pentru o înțelegere mai profundă la disciplinele din sfera științelor exacte: chimia, medicina sau a științelor umaniste precum psihologia și filosofia.

Secolul al XX-lea caută omul nou fie în lupta contra determinismului, fie în psihologia bazată pe libertatea spiritului (François Mauriac), în atitudini potrivnice sociologiei și istoriei, de pildă în suprarealism, în interesul pentru problemele morale individuale, a se vedea opera lui André Gide sau în omul revoltat întîlnit în scrierile lui Camus ori într-un univers al absurdului ca la atîția alții, sau pe coordonatele existențialismului, ca la Sartre.

În aceeași ordine de idei, e necesar să facem precizarea că în toate epocile și în toate societățile s-a simțit nevoia ca noțiunea de **om** să fie definită printr-un atribut care să-i precizeze mai exact și mai riguros esența și sensul ; s-a vorbit, astfel, de **Homo sapiens** (Linné), **Homo faber** (Bergson), adică de omul capabil să fabrice obiecte, și de **Homo loquax** — care e capabil să reflecteze asupra valorii cuvîntului, iar mai recent de **Homo fictus, Homo politicus, Homo aeconomicus** etc.

Dar preocuparea de a cunoaște, de a defini și pătrunde în universul noțiunii de **OM NOU**, concepută mereu altfel de fiecare epocă istorică, nu e o preocupare numai a filosofilor și a oamenilor politici, a sociologilor, ci mai cu seamă a scriitorilor care-l descoperă în societate, în toiul activității și al muncii, în relațiile de familie, în lupta politică, manifestînd permanent un puternic **spirit revoluționar**, o atitudine patriotică și comunistă, guvernată de legile eticii și echității socialiste. Omul nou se luptă cu tot ceea ce e depășit, învechit, anacronic și sclerozat în gîndire, cu prejudecăți și mentalități retrograde. El este despovărat de orice formă de alienare, acționează cunoscînd legile obiective ale naturii și societății, dar nu este un sfînt sau un supraom. El este un om în carne și oase, cu un larg orizont de înțelegere a fenomenelor și de cunoaștere, cu o înaintată conștiință revoluționară. El acționează, muncește, luptă și cucerește tainele naturii și nu așteaptă să-i cadă nimic de-a gata din cer. Fericirea lui e și fericirea celorlalți, și invers. De aceea, e generos, inimos, harnic și întreprinzător, dăruit neamului și societății, știind că dacă nu-i e bine stupului nu-i poate fi bine nici albinei. El este **revoluționar** cu toată ființa lui, pînă în măduva oaselor. **Revoluționar** convins că acesta este prototipul, tipul ideal al epocii noastre, **omul nou**. În confruntarea dintre numeroasele curente filosofice care se preocupă de problematica omului nou, materialismul dialectic și istoric se impune cu o incontestabilă superioritate, atît prin profunzimea teoretică cu care abordează existența umană, cît și prin soluțiile practice de rezolvare a acesteia. Teoria marxistă căreia secretarul nostru general, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, i-a adus îmbogățiri substanțiale oferă o înțelegere științifică a problemelor omului raportat la societate, la cadrul național și social, subliniind răspicat faptul că procesul devenirii ființei umane are un caracter concret, social-istoric. Deschizînd calea soluționării efective a problemei eliberării omului, a înlăturării condițiilor care îl dezumanizează, filozofia marxistă sugerează strategia luptei pentru împlinirea omului și emanciparea comunității umane.

Societatea socialistă oferă cadrul perfect pentru emanciparea omului, pentru afirmarea spiritului său revoluționar, pentru impunerea pe arena istoriei a omului nou. Iată de ce spunea secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU : „Noi credem că datoria scriitorilor și artiștilor este aceea de a contribui activ la făurirea omului nou, la formarea conștiinței socialiste, la dezvoltarea umanismului socialist, a acelor virtuți morale pe care dorim să le cultivăm la fiecare cetățean și pe care poporul român le are în însăși structura sa psihică. Arta va contribui astfel la formarea unui tip înaintat de om, gata să lupte pentru fericirea, libertatea și independența patriei sale, pentru cauza socialismului, pentru pace și prietenie între popoare".**

Inspirîndu-se din realitatea noastră socialistă, prozatorii, dramaturgii, eseiștii, cineaștii, artiștii plastici pun în centrul operei lor **omul nou** — revoluționarul care acționează pentru apărarea și afirmarea demnității umane, pentru progres și prosperitate, pentru colaborare între popoare și triumful păcii în lume. Înfățișînd astfel de oameni realizăm într-adevăr literatură și artă nouă, cu eroi noi și reprezentativi.

ION DODU BĂLAN

Un personaj emblematic al epocii noastre

Ca și Flaubert altă dată, „Madame Bauvary c'est moi", la fel pot exclama astăzi o mare parte din scriitorii noștri realiști, mă refer la cei care și-au ales ca personaj de bază, în cărțile lor, revoluționarul, omul nou, comunistul : **activistul de partid sînt eu.** Și mai ales acum, cînd responsabilitatea și participarea socială a scriitorului aproape se confundă cu cea a comunistului. Care, ca și acesta în ședințele de partid, la fel trebuie să și critice, să și laude. El se află de fapt într-o permanentă deliberare cu sine și cu ceilalți. Căci, se știe, scriitorul realist întotdeauna și în orice perioadă a trăit și a creat, a avut ingratul și deloc fericitul rol de a transpune realitatea obiectivă în paginile cărților pe care le-a scris sau le scrie indiferent de opreliști. Fiindcă un scriitor adevărat nu poate fi decît un scriitor angajat, angajat trup și suflet de partea suferințelor și bucuriilor semenilor săi. Scriitorul, din cîte se știe, este cel care, dintotdeauna, s-a bucurat cel mai mult de bucuria poporului și a suferit cel mai mult de suferința lui. Cît poate fi de dureros și de măreț în același timp gestul lui Eminescu, acest urias, pildă pentru toți cei care i-au urmat și cei care vor urma cînd, într-o noapte plină de zăpadă și de viscol, trecînd cu Slavici pe una din străzile Bucureștiului și văzînd tremurînd la un colț un cetățean fără ghete, s-a descălțat degrabă de ale lui și i le-a întins. La întrebarea lui Slavici de ce face acest lucru, Eminescu i-a răspuns prompt : fiindcă acel om fără ghete pe timpul acela ar fi murit, pe cînd el, Eminescu, ar fi rezistat...

Iată, s-a ivit o întrebare pentru toate generațiile care i-au urmat și-i vor urma Luceafărului poeziei românești : de ce rezista Eminescu fără ghete ? Fiindcă suferința din conștiința lui de scriitor angajat depășea cu mult pe cea a nefericitului descult din mijlocul străzii. Or, pentru Eminescu, angajat în suferințe mult mai mari, mersul pe zăpadă fără ghete într-o noapte nu mai conta.

Interesul unui scriitor nu trebuie să fie unul de ordin personal, ne învață Eminescu, ci social. Firește, nu să te descalți de ghete neapărat și să le dai nu știu cărui ins, în înțelesul brut al cuvîntului, ci să te dezbraci de tot în conștiința și în paginile de trudă pe care le scrii pentru poporul tău, în folosul poporului tău. Așa au gîndit atîți creatori iluștri : și Tolstoi, și Dostoievski, și Zola, și Malraux s.a.m.d.

Zola este primul care se apleacă asupra noii categorii sociale și face din muncitor personaj principal. Malraux schimbă total optica, viziunea în care fuseseră scrise pînă acî toate celelalte romane, mai ales franceze. Fiecare categorie de oameni au devenit, pe rînd, personaje centrale ale unor romane dintr-o perioadă sau alta și au polarizat atenția. La fel, și e firesc, zic eu, se întîmplă astăzi cu activistul de partid. E un personaj nou, de ce să n-o recunoaștem, un personaj necesar și binevenit al epocii în care trăim, un om care nu poate să lipsească în perioada noastră, omul care înțelege mai devreme și mai bine evenimentele, omul care se sacrifică cu toată forța de care dispune pentru bunul mers al lucrurilor. El este peste tot, poate chiar în fiecare dintre noi. De ce atunci nu și-ar merita un loc și în paginile unor romane actuale ?

În **Drum în tăcere**, romanul pe care l-am publicat de curînd, și poate nu în ultimă instanță, și Tănase Bălan, personajul meu principal, este un activist. Uneori, de obicei cînd era mai bine dispus, și nu întîmplător, se chiar autodefinea în fața soției : „Florino, eu sînt om de stat...", deloc în sensul că ar fi numai un simplu slujitor al statului și care muncește pentru o retribuție, ci e chiar un om cu o misiune importantă, pe care și-o asumă singur la urma urmei, un om care luptă pentru o cauză și nu neapărat pentru un salariu.

După cîte am observat, cam două lucruri predomină astăzi în proza contemporană românească : romanul puterii și romanul iubirii. Din care, aproape imposibil, nu poate lipsi activistul de partid, mai mult sau mai puțin oficializat.

Pînă la colectivizare oamenii de frunte ai satului (mă rezum la sat fiindcă, pînă acum, toate cărțile mele sînt de inspirație rurală) erau cei cu pămînt mult, cei care aveau avere. Într-adevăr, aceia erau... **cineva.** După colectivizare, cînd pămîntul n-a mai existat ca proprietate privată, încetind această... goană, a început alta : goana după putere. De astă dată cine face politică, cine ocupă funcții în sat, acela e puternic. Toți tînjesc după diferite funcții. Ca, prin **putere**, unii dintre ei să poată parveni, să obțină mai ușor și iubirea, și bunăstarea. Ei bine, în raport cu acestia, totdeauna a trebuit să existe și un activist de partid, revoluționarul adevărat, omul nou, omul dreptății și al cinstei, omul în stare să ia taurul de coarne și să facă ordine. Și un astfel de om trebuie să existe astăzi, este necesar în orice colectiv. Iar dacă el există în realitate, de ce ar lipsi din literatură ? Atît s-a încetățenit chiar încît este în firea lucrurilor, în virtutea istoriei ca el să devină personaj principal în majoritatea romanelor realiste și este pe deplin justificată scriitorilor, cum spuneam mai sus, chiar și expresia : **activistul de partid sînt eu.**

JEAN BĂILEȘTEANU

"Cazul Antohi"

Trei dintre cărțile mele, poate mai mult decît altele și dincolo de trăsăturile ce se pot ușor identifica, de regulă, în paginile aceluiași scriitor, au ceva comun. Cărțile se numesc *Rostogolirea, Durata partidei* și *Legea căderii frunzelor*, iar acel „ceva comun" poartă și el un nume ; este numele personajului care trece, pur și sim-

plu, dintr-una într-alta, prin toate : Antohi. Fără a lega cele trei romane, de altfel independente, de sine stătătoare, într-un așa-numit *ciclu* — la care orice autor care se respectă tinjește mărturisit ori nu — în orice caz făcă ca eu să fi avut, inițial, o asemenea intenție, Antohi, cu numele lui prezent în toate, le apropie, firește, le și recomandă laolaltă, odată ce este unul și același personaj. Numai că aici, în punctul ăsta, nu știu nici eu bine și nu știu nici eu încă dacă este într-adevăr unul și același. Pentru că, deși numele este, nimic de zis, același, profesia, ocupația, i-den-ti-ta-tea îi este de fiecare dată alta. Într-una din cărți este director adjunct într-o instituție cu profil cultural, în București, în alta redactor la un ziar județean, în provincie deci, iar în cea de a treia, cea mai recentă dintre ele, inspector în Ministerul Învățămîntului, adică din nou în București. Cel mult, o anumită condiție morală, un statut uman anume, modul-de-viață propriu să fie foarte asemănător, dacă nu chiar identic, în toate cele trei cărți. Asta da, asta cred că se poate spune, și de fapt poate chiar aici voiam să ajung, mai pe departe, mai diplomatic...

De felul său, Antohi este un om mai tăcut, mai retras, așezat undeva într-un ungher al propriei sale ființe. Ceea ce nu înseamnă neapărat că e un izolat, un însingurat, ci atit și exact așa cum am spus : mai retras. Un om întors în el însuși, cu mai puține manifestări exterior-explozive. E de părere, de pildă, o spune sau nu, dar de gîndit o gîndește, că decît să tot alergi și să te zbați, cu și fără folos, de colo pînă colo, mai bine stai la o masă, cu sau fără mina ridicată la tîmplă, fiindcă pînă la urmă tot îți vine o idee. Să-i zicem, așadar, un meditativ, ca să-l ferim de o altă etichetare, că ar fi melancolic, ori cel mult un nesociabil, din aceeași grijă de a-l feri de cine știe ce alte confuzii. Uneori, totuși, confuziile sînt posibile, numai că niciodată din vina lui. În *Durata partidei*, de pildă, a fost secretar de partid, iar în prezentul acțiunii mai este încă membru în birou, el însă n-a cerut niciodată una ca asta. Cei din jur au fost cei care, cu timpul, și-au făcut despre el o impresie mai bună decît ar fi dorit el însuși să lase. Conștiinciozitatea lui silitoare trecuse, pesemne, drept consecvență sau perseverență, iar tăcerea mereu îngîndurată drept echilibru, sau maturitate, sau toate la un loc. Ceea ce și era, la urma urmei, și echilibru, și perseverență, și maturitate, și disciplină, numai că raportate la o singură persoană : la el însuși. Fără doar și poate, Antohi rămîne, mai presus de orice aprecieri din afară, un om serios, muncitor, ceea ce numim de obicei prin expresia „un om care își vede de treabă", de treaba lui, firește. Nevoia de afirmare, dorința de a se aseza în fruntea tuturor sînt atribute ce îi lipsesc cu desăvîrșire.

Asta pînă la un punct, adică pînă la un moment dat. În acel moment dat este foarte posibil ca viața, aceea din jurul tău ca și a ta proprie, să te arunce într-o situație de cu totul altă natură. Să ți se ceară, cu alte cuvinte, o părere, nu numai gîndită, în orele tale de meditație, ci și formulată, mai mult sau mai puțin cu glas tare. Să ți se impună chiar, în mod expres, o în-ter-ven-ți-e. Ce-i de făcut într-o asemenea împrejurare ? De ani de zile, ridicată cu grijă în jurul tău, poate și ca o formă de apărare, carapacea va trebui ea însăși apărată — sau pur și simplu azvîrlită în lături. Pentru că, cu toate că, de felul tău, stai cît stai și taci cît taci, în cele din urmă va trebui să și spui ceva. Iar atunci cînd începi să vorbești, iei de fapt o poziție ; o a-ti-tu-di-ne. Este o atitudine pe care va trebui s-o și confirmi, apoi, s-o respecți adică și prin ceea ce faci.

Cam astea sînt împrejurările cu care Antohi este pus față în față de-a lungul celor trei cărți. El, omul așezat undeva mai la margine, se vede deodată brutal îmbrîncit în centru ; el, care se simțea foarte bine numai în tovărășia lui însuși, se vede, din centru, azvîrlit în față. Și se va așeza în frunte nu pentru că îi face plăcere, nu pentru că ar fi dorit așa ceva, ci fiindcă nu are încotro. Altminteri ar însemna să abdice de la o altă condiție, în afara căreia nici existența lui de unul singur n-ar mai avea nici un rost. Așa că, în *Rostogolirea*, se va ridica pînă la urmă, împotriva unor practici și inerții ale directorului său, deși el însuși este director adjunct și, deși fusese promovat adjunct exact de cel cu care se va înfrunta. Iar în *Legea căderii frunzelor*, venit în calitate de inspector în minister, într-un oraș de provincie, ca să cerceteze temeiurile unei scrisori anonime, regăsește la liceul din localitate o veche dragoste din tinerețe și va trebui din nou să opteze, pentru funcția de acum sau pentru dragostea de atunci.

În fond, însă, chiar îl cheamă Antohi ? Sigur că da, ăsta e numele lui, în toate cele trei cărți și, cu toate că nu are un statut identic, are oricum un nume, același — însă de fapt într-adevăr despre el este vorba ? Întrebarea sper că e bine pusă, nu mai devreme decît ar trebui, numai că și acum îmi dezvăluie cu tot atîta precizie intențiile. De bună seamă, chiar aici voiam să ajung, în final, am luat-o însă mai pe departe, mai diplomatic, ca să pot face mai convingător trecerea de la personaj la autorul său. Pentru că, fără doar sau poate despre autor este vorba, în cele din urmă, în toate cele trei sau în toate cele cîteva zeci de cărți ale sale. El, autorul, cre-a-to-rul, să-i zicem, odată ce chiar asta este, e pus în tot felul de situații, care de care mai neprevăzute. Realitatea cea mare, cu realitățile sale de zi cu zi, îl îndeamnă, îl cheamă.

Din punctul ăsta de vedere, Antohi nu este prin urmare decît un caz, o situație, una din modalitățile care stau la îndemîna oricărui scriitor. Este, cu alte cuvinte, modul meu propriu de a încerca un răspuns, o ripostă, la solicitările realității. Nu-i decît unul singur, însă. *Cazul Antohi*, care nu exclude nicidecum existența altora și care și el este deocamdată în curs de desfășurare. Rezolvarea propriu-zisă nu i-o cunosc încă nici eu. Poate, mă gîndesc acum, într-una din cărțile viitoare îi voi schimba din nou identitatea, îl voi face, de pildă, scriitor și-l voi pune încă o dată față în față cu viața lui și a celor din jur. Abia atunci se va rotunji, pesemne, și ciclul acela la care nu m-am gîndit nici o clipă la început, însă la care tinjește, cu siguranță, orice autor — dacă se respectă.

DUMITRU MATALĂ

În noul relief al prozei noastre

În literatura română de după război apare această figură nouă, acest personaj cu totul inedit la noi — activistul de partid. La început proiectat aproape idilic, un cavaler fără de prihană, foarte inconsistent, care avea de înfruntat un soi de dușman de clasă **paiață**, ce nici măcar nu-i făceau cinste. Apoi, începînd, cred, cu „Ore de dimineață", solidul roman din 1972, al lui Platon Pardău, se inaugurează o altă vîrstă a personajului — ca existență obiectivă, autentică și, bineînțeles, convingătoare : un **erou** într-o lume reală — așa cum era aceasta, și nu cum o visam (lumea nouă abia trebuia făcută...).

Dar, de fapt cum trebuie să fie un activist de partid din viața de toate zilele ? Perfecțiunea întruchipată, teoretic. Practic însă, profilul se compune din multe imponderabile : caracter, inteligență, cultură, experiență, desigur — apartenență de clasă etc. Și, în primul rînd se impune ca el să-și asume realitatea, să dorească și să lupte a o influența în bine, în sensul progresului continuu — real, și nu fantasmagoric.

Existențe complexe așadar, activiștii de partid, poate **primii între egali**, dar suferind omenește și ei, greșind uneori amarnic, mai cu seamă visînd însă, și străduindu-se a da viață unui vis, care e al umanității, de cînd lumea. Așa cum îi întîlnim în cărți de căpătîi ale unor Eugen Barbu și Marin Preda, Titus Popovici și Augustin Buzura, Dumitru Popescu și Dinu Săraru și ale altora.

Nu e vorba, desigur, să mă opresc la proza tuturor scriitorilor amintiți, în care e implicat și activistul de partid. Aș încerca să pun însă în lumină statura acestui gen de erou nou, așa cum se conturează el din relația sa cu însăși lumea pe care o edifică, se străduie a o edifica. Erou autoreferențial, în stare a depăși nu doar carențele dușmanului de clasă, ci și pe ale sale, ca să nu mai vorbesc de acelea ale — nu o dată numai — falșilor săi „colaboratori", aumiți cîndva „tovarăși de drum". Deoarece, cînd vorbim de activiștii de partid, se impune să distingem între aceștia — adică cei autentici — și alții, cum ar fi : obișnuiții cameleoni ai tuturor timpurilor, gata să-și schimbe oricînd „convingerile" politice precum cămașa, spre a-și masca identități compromițătoare, organizatori, de obicei, al unui gen de maccarthism ideologic, adevărați „vînători de vrăjitoare". Cărora, Dinu Săraru, ori Dumitru Popescu, Platon Pardău le adaugă și alte categorii : membrii de partid în general sinceri în demersul lor, de origine țărănească și muncitorească, dar pe care lipsa de experiență politică și un complex-handicap-cultural (erau oameni instruiți lacunar, pe apucate) i-au făcut rigizi, lipsiți de suplețe, ba chiar duri fără justificare în relațiile lor cu „masele", în anii construcției socialiste. Sau acea categorie de activiști, din a doua generație de comuniști, de după război, trecuți prin școli de acum, fii ai fostilor ilegaliști adesea, care în unele cazuri și-au pierdut sentimentul de solidaritate de clasă, gata a-și trata proprii tovarăși doar ca pe niște concurenți periculoși în cursa pentru putere, prosperitate personală. Ipostaziați pentru care au repulse un Dumitru Dumitru, ori inginerul Cernat (tipul „tehnocratului" comunist cinstit) din proza lui Dinu Săraru, ca și Manole Suru, Vladimir Cernea din „Pumnul și palma", de Dumitru Popescu, ori Ieremia, din „Cercul" lui Platon Pardău.

Asemenea activiști de partid, precum cei tocmai citați, dau cititorului sentimentul, certitudinea că lumea nouă — vizată și visată de ei — nu e o metaforă, o ficțiune numai, ci o realitate accesibilă. Judecîndu-se pe sine, în funcție de contribuția proprie, concretă, la împlinirea unui vis al lumii, dar neierțîndu-i nici pe alții — obstacole în calea visului lor, — aceștia dau relief și credibilitate lumii noi, în edificare, ce nu este, firește, un drum presărat cu flori, ci unul complex, activistul de partid autentic, — e limpede pentru cititor, — ci oameni ca Dumitru Dumitru, și Petru Nobilu, și atît de temperamentalul inginer Tudor Cernat — pentru care societatea socialistă nu este instituție de binefacere, ea însemnînd, dimpotrivă, un colosal și conștient efort constructiv, și Costache Poenaru, și atîția alții. O pledoarie pentru sinceritate, adevăr, dreptate, iată ce înseamnă pentru adevărații activiști de partid angajamentul lor. Reversul medaliei le smulge un vehement protest, precum lui Cernat, care exclamă la un moment dat : „De ce trebuie să-l spun eu colegului meu de institut, în ședință, tovarășe, și în afară, el, să-mi spună mie, bine, măi Tudore, ție nu ți-e rușine să mă pedepsești în ședință, cînd puteai foarte bine să-mi spui asta în față, între patru ochi, fără nici un protocol, și să-mi dai și două palme ? De ce trebuie să ne dedublăm fără nici un rost ?" Oameni ca amintitele personaje ale lui Dinu Săraru sînt veritabili activiști de partid, sarea pămîntului, clăditori și creditori ai lumii noi, visate de ei. Și oameni ca Ieremia, din romanul „Cercul", al lui Platon Pardău, care **tac**, dincolo de lozinci, de vorbe mari, răsuflate. Putînd părea duri cîte o dată — așa este și Manole Suru, din „Pumnul și palma", de Dumitru Popescu — dar în fond cu sentimente perpetuu fraterne pentru semeni, mereu dăruindu-se altora, mai și greșind din prea multă generozitate, și împlinindu-se tocmai astfel. Avînd umor, precum și sentimentul efemerului, ba și al neantului — ca oameni întregi. Suferind cumplit atunci cînd dezlușesc în ochii celor pentru care se străduie, imaginea fie și temporar distorsionată, a unei lumi în care cred pînă la sacrificiul de sine.

HRISTU CÂNDROVEANU

Angajare și literatură

Orice dezbatere asupra literaturii trebuie să înceapă cu literatura. Spun aceasta nu din simpla plăcere a unui joc de cuvinte, ci avînd în vedere faptul că foarte adesea se vorbește despre literatura angajată, patriotică, despre romanul de actualitate, despre literatura pentru tineret, despre romanul politic, despre eroul revoluționar, în sfîrșit, trecîndu-se cu abilitate, cu eleganță, cu prefăcută inocență, cu nonșalanță fermecătoare peste miezul chestiunii : că e vorba (sau că trebuie să fie vorba) înainte de orice, de literatură veritabilă, valoroasă, că oricît ar fi de generoasă o temă, cînd pana e comodă ori nepricepută rezultatul e modest, iar cîștigul e păgubos. Cu aceasta s-ar putea să fi atins un punct sensibil privind chiar sensul acestei discuții, ori măcar oportunitatea ei. Altfel spus, reprezintă eroul revoluționar o problemă în literatura noastră ? Și dacă da, în ce sens ? Este vorba de o reprezentare excepțională ori măcar pregnantă, sau de prim-plan în proza actuală, ori trebuie făcute eforturi de a-l aduce la stadiul unei prezențe autentice și la un nivel considerabil de interes din partea publicului cititor ?

Pentru a răspunde la aceste întrebări firești dar nu de tot comode, ar fi necesară mai întîi o mică discuție asupra termenului de *erou revoluționar*, în accepțiile sale dictate de determinări istorice și literare. Căci tipul eroului este impus, pe de o parte, de optica anumitor epoci sau etape istorice, iar pe de altă parte, de modelele literare deja cunoscute și care au căpătat un anume prestigiu. Un roman sau o nuvelă despre activitatea ilegală a comuniștilor ori despre actul de la 23 August 1944 de pildă, se vor raporta *volens-nolens* la „Șoseaua Nordului" de *Eugen Barbu*, „O oră din August" de *Marin Preda*, „Mări sub pustiuri" de *D.R. Popescu* ori „Străinul" de *Titus Popovici*. Asemenea scrieri au impus un model (literar) de erou conferindu-i prestigiu prin verosimilitatea faptelor și situațiilor. Acest prestigiu este, probabil, atît de puternic încît în scrierile dedicate ulterior de unii autori aceluiași moment și aceleiași problematici, modelul nu doar că n-a fost depășit, dar nici n-a fost nuanțat, ajungîndu-se de foarte mult ori la o simplă repetare de situații. Fără îndoială că este aceasta un aspect mai general în literatură, unde fiecare temă își are capodoperele și pastișele ei, dar trebuie să recunoaștem că există autori care folosesc prestigiul temei politice drept un fel de permis de liberă trecere a barierei valorice. În plus, datorită probabil unui complex de factori, tema aceasta este legată în mod obișnuit de formule tradiționale sau chiar depășite, operîndu-se un fel de discriminare cu desăvîrșire artificială între inovația tehnică și literatura angajată. Or, spre a menține o apreciabilă cotă de interes asupra acestui tip de literatură, ea trebuie să integreze tocmai noutățile din domeniul formei. Este necesar să reamintim în sprijinul acestei idei cuvintele lui Titu Maiorescu, care avertiza că nu vor rămîne în literatură cei care n-au formă ?

În altă ordine de idei, se poate observa că literatura autorilor amintiți, cărora li se pot adăuga și alții, în proză ori în teatru, de la Camil Petrescu la Horia Lovinescu, au impus un personaj revoluționar cu atribute dominante din tipologia romantică, deci în mare măsură un personaj excepțional, un *erou*. De la Bălcescu din drama cu același nume sau din romanul lui Camil Petrescu, la ilegaliștii lui Eugen Barbu ori sublocotenentul lui Marin Preda, pînă la adolescenții lui D.R. Popescu sau Titus Popovici, eroul rămîne, dincolo de orice diferențe stilistice, un personaj ieșit din comun, traversînd situații senzaționale. Istoria mai recentă impune însă o lărgire a sferei noțiunii, în vreme ce literatura impune o depășire a ceea ce începuse să fie simțit ca o convenție. Realitatea social-politică în care trăim oferă și alte ipostaze ale revoluționarismului, mai puțin spectaculoase poate, mai puțin romantice în aparență, dar la fel de importante. În viață asistăm la o discretă metamorfozare a *eroului* în *personaj* care determină un proces corespunzător în literatură. O asemenea situație poate fi întîlnită în proza unor scriitori ca *Dinu Săraru*, *Ion Lăncrănjan*, *Dumitru Popescu*, *Ion Brad*, în teatrul lui *Paul Everac*, dar și în romanele unor autori „obsedanți", interesați de sensul revoluției și de destinele celor care-o înfăptuiesc. Revoluționarul coboară, dacă mă pot exprima așa, de pe soclu, devine un om între ceilalți oameni, un personaj problematic, cu atît mai convingător ca erou literar cu cît este dedus din viață și nu proiectat dinafara ei, din scheme și convenții literare. Scriitorii de azi trebuie să adîncească tocmai acest aspect, sesizînd actul revoluționar în situațiile obișnuite de viață. Din acest punct de vedere literatura contemporană, îndeosebi cea scrisă de tineri, rămîne încă datoare. Ea are însă și o mare șansă, în măsura în care va ști să evite șabloanele, schemele și optimismul de circumstanță, asumîndu-și în chip curajos integrarea inovațiilor formale și substanțialitatea realismului modern.

TUDOR CRISTEA

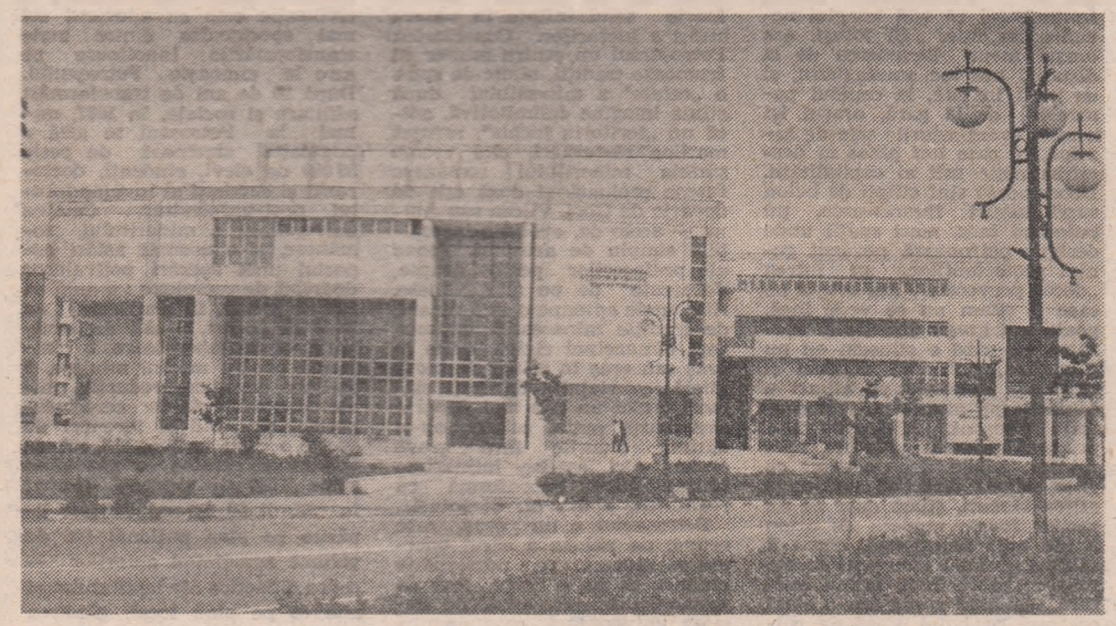

Casa de cultură a științei și tehnicii pentru tineret din Slatina

Noul chip al țării în evul de aur al istoriei naționale

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

Un mereu nou început

Nu de azi de ieri se crede că om este numai acela care lasă ceva în urma lui. În tezaurul de înțelepciune al popoarelor găsim multe dovezi ale acestei credințe. Să lași ceva în urma ta, să faci ceva care să te reprezinte peste timp. Și astăzi gîndim la fel. Numai că astăzi mi se pare a fi fantastică renunțarea la individualism și angajarea în fronturi largi, cu participare numeroasă interdisciplinară a oamenilor, a tinerilor în cazul nostru, la a face ceva. În fiecare zi OMUL descoperă, face ceva senzațional care însă numai în cazuri rare nu este depășit a doua zi de un senzațional și mai... Și-atunci cu și mai mare admirație privim spre cei care nelăsîndu-se copleșiți de paradoxalul efemer al senzaționalului muncesc cu mereu mai multă abnegație, cu mereu mai multă competență pentru senzaționalul de azi — nesenzaționalul de mîine. Competiția noului este o competiție a valorilor, a ideilor izvorîte din cunoaștere, din inteligența cultivată în permanentă acțiune. În competiția noului, visul, utopia pierde tot mai mult teren în sensul foarte concret că inimaginabilul devine mai întîi imaginabil și apoi banalul cotidian. Pentru că oamenii vor acest lucru, pentru că ei au ajuns la puterea de a domina, de a găsi frîiele necunoscutului și a le înrola în uriașul ocean al cunoscutului. În zilele noastre, noul nu trăiește decît atît cît se poate rosti cuvîntul „nou", alteori nici atît. Noul este sortit să fie învins de „mai nou". Și-n această superbă dialectică tinerii nu sînt deloc intimidați, tinerii își aduc contribuția lor de nou cu optimism, cu entuziasm, cu atitudinea învingătorului. Sînt tinerii care beneficiind de condiții excepționale de muncă și viață, simțind permanent încrederea care li se acordă de partid, de secretarul său general, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, și-au însușit cunoștințele teoretice și practice și mai ales și-au însușit dorința de a munci, de a contribui prin efortul lor de inteligență la progresul patriei noastre. Sînt tineri specialiști pentru care noul este rațiunea de a exista. Sînt tineri aparent obișnuiți, sau poate nu numai aparent obișnuiți. Tineri care au pasiuni profesionale și extraprofesionale, tineri care trăiesc adevărat, care iubesc, care sînt romantici, care știu să rîdă, care fac sport, care citesc, care ascultă muzică, dansează, care pictează, care fotografiază, care fac turism, sînt tineri care au familii, au copii, care au argumente convingătoare pentru viață, pentru o viață bogată, complexă, adevărată. Sînt diferiți. Și totuși îi unește și-i apropie pînă aproape de identificare implicarea în rezolvarea problemelor deloc ușoare ale dezvoltării științei, tehnicii românești, în rezolvarea problemelor care să ne așeze între promotorii progresului. Reușesc acest lucru cu zîmbet, cu încredere, cu atributele pe care le dau competența, seriozitatea. Sigur, inevitabil, trebuie să vorbim despre ideile lor tehnico-științifice noi, dar în primul rînd ar trebui să le închinăm fiecăruia cîte un poem discret și profund ca însăși munca lor, pentru orele de nesomn, pentru orele de neliniști, pentru clipele de bucurie, pentru fiecare nou început de drum, nou început de izbîndă. Căci ei sînt constructorii patriei de azi, ai patriei de mîine, ai patriei care trăiește cel mai glorios din anotimpurile multimilenarei sale istorii.

MIOARA VERGU

Ilustrate din Petroșani

Într-o vitrină din București am descoperit ilustrate din orașul meu. Privindu-le, aveam sentimentul că văd imagini necunoscute mie. Și totuși, era orașul meu. Revederea de la distanță are loc seara tîrziu, și cu mult înainte, la capătul pasarelei de la gară, orașul își trimite avanposturile sale de lumină, în care îmi place să descifrez niște soli ai ospitalității. Deocamdată sînt stîlpii de beton supli, tuburi fluorescente, un bulevard larg, mari spații unde desigur patronează nevăzut geniul proiectanților, un întreg „decor preventiv", dar orașul pe care îl știam nu se vede încă, poate am greșit direcția și așezarea pe care o știusem eu nu e vechea, îmbîcsită de fum și cărbune, capitală pe atunci a poluării (pe atunci nu-i ziceam așa) Petroșani. Nici cînd trec printre primele blocuri, apoi printre altele, decizîndu-mă cu greu asupra direcției, de unde atîtea blocuri, știam doar de un cartier foarte modern de acum 20 de ani. Aeroportul, acum îl căutam și nu-l recunosc, fusese pe-aici, poate după prima cotitură, nici cînd ajung într-o piață centrală cu hotel, Casă de cultură, Teatru de-o arhitectură care îmi fură privirea, nu încetez de-a suspecta o greșală, o farsă a cuiva, transplantul într-un loc sau o localitate ireală, după cum literatura de anticipație ne demonstrează că e posibil. Dar aici nimic nu e anticipație, decît dacă aș reuși să sar înapoi cei vreo 20 de ani și să mă plimb pe niște străzi foarte înguste, suferind de monocromie — și aici monocromia era rugina cărbunelui și a prafului — sau printre cele dintîi clădiri moderne ale Petroșaniului, care azi pot fi privite cel mult cu înțelegătoare indulgență, plantate în locul caselor „tip-Silezia", clădiri încă pe atunci morocănoase, greoaie, dominate de Cetatea universitară, atît. Despre multe alte locuri unde revii după o absență îndelungată poți susține, la urma urmelor, că pășești pe altă planetă, sîntem obișnuiți cu schimbările spectaculoase, aparțin acestei epoci. La Petroșani sentimentul surprizei capătă însă o acuitate singulară, insolitul vine dintr-o răsturnare de principii socotite foarte solid înfipte în natura însăși a lucrurilor. Considerăm Petroșaniul un centru minier cu frumoase tradiții, nimic de spus, o „cetate" a mineritului după știuta imagine delimitativă, adică un „teritoriu închis", refuzat marilor răsturnări, cîtă vreme ștafeta mineritului românesc fusese preluată și dusă atît de departe de Gorj, Vîlcea sau Anina — acolo da, evoluție incredibilă simplu de acceptat, zone ale prefacerilor peste noapte, debarcate de pe alte planete. Aici, unde aproape o sută de ani, de tradiție minerească impuseseră dimensiuni rigide, mine în oraș sau oraș în mine, simbioză vitală, conviețuire de frați siamezi, nici un pas mai departe sau foarte puțin, cetatea nu-și dărîmă zidurile fără grave riscuri, aici așadar, întinerirea bruscă părea neconformă cu realitatea, opusă ei. Și totuși...

Petroșaniul e un oraș care erupe, un vulcan a cărui energie se revarsă pe neașteptate planuri. Și nu e vorba doar de metamorfoza exterioară, de Cetatea universitară, care domină maiestuos așezarea, dîndu-ți impresia că traversezi vechile centre europene academice, în uniformele seminariștilor care dădeau tonul și plasticitate peisajului. În Heidelbergul de altădată și în Oxfordul de azi, între parcurile Universității Jagelone din Cracovia și în fața Universității Humboldt de pe Unter der Linden, în apropierea Porții Brandenburg, asemenea procesiuni, uniforme ale tinereții studioase sînt tot ce are orașul mai frumos. Grupurile de tineri cu cărțile sub braț, asemeni unor trofee în bătăliile vremurilor de astăzi, coborînd treptele de marmoră albă, printre coloanele ioniene ale Universității din Atena, sau urcînd cărările spre amfiteatrele facultăților miniere, ieșind din tumultul orașului, de la Teatrul de stat „Valea Jiului", Muzeul mineritului, Clubul studențesc sau Casa de cultură dau de veste că lumea în care trăim are pasiuni și repere durabile, distincte de la oraș la oraș, de la țară la țară, totuși atît de solidare în marea ofensivă a progresului. Saltul spre cultură și civilizație este cu adevărat cel mai spectaculos dintre toate transformările înnoitoare pe care le cunoaște Petroșaniul. După 20 de ani de transformări edilitare și sociale, în 1987, numai la Petroșani se află o populație studioasă de peste 36 000 de elevi, studenți, doctoranzi și cursanți ai învățămîntului post-universitar. Cetatea universitară a mineritului românesc, și-a asumat astăzi aspectul unei așezări polivalente deosebit de complexe : o aulă cu 496 de locuri, 19 amfiteatre cu 2 049 de locuri, 9 săli de seminarii, 47 de laboratoare, o platformă pentru mașini miniere, 5 ateliere de microproducție, numeroase cabinete de cercetare-proiectare, săli și terenuri de sport, o bibliotecă cu 300 000 de volume și cămine ce găzduiesc peste 3 000 de studenți. Numai în ultimii 20 de ani au fost tipărite pe plan național 126 de volume aparținînd autorilor — cadre didactice ale institutului și alte 80 pe plan local, gîndirea științifică minieră petroșeneană, un adevărat tezaur de valori se află în peste 35 de biblioteci de notorietate internațională atrăgînd atenția asupra vitalității școlii române de minerit, a prestigiului său în lume.

Am zîmbit la vederea acelor ilustrate, poposite în acea vitrină de trecere, gîndindu-mă nu fără un sentiment de mîndrie la orașul atît de îndepărtat de capitala țării noastre, și totuși atît de aproape. În chip metaforic, setea de cultură și progres, ca emblemă a unei așezări ce își trăgea pînă mai ieri seva din cărbune, înseamnă polarizarea pe noi coordonate istorice, maturitate și civilizație. Este o sete de modernizare, de învățătură și demnitate, de frumos și autenticitate, pe care am descoperit-o cu gîndul la vederea acelor ilustrate încărcate de frumos și visuri oferite cu generozitate de societatea noastră socialistă.

DUMITRU DEM IONAȘCU

PATRIEI

Glorie Marelui Conducător

Glorie partidului nostru,
Glorie faptelor sale,
Glorie fiilor
Țării acesteia nemuritoare

Glorie pămîntului și faptelor Țării
Aprinse pe bolțile Păcii albastre —
Glorie tricolorului pe zările țării
Tuturor viselor și împlinirilor noastre

Glorie celor ce sînt nemuritori
Cu mintea și brațele agere
Glorie frumoaselor noastre ninsori
De gînduri, de fapte, de pajere
Glorie ceasului bun și viteaz
Ce ne veghează Carpații și Marea
Glorie gîndului liber și treaz ;
Fie-ne în veci biruitoare urarea :
Glorie Partidului nostru comunist,
Glorie Marelui Conducător,
Glorie faptelor sale.

GHEORGHE DARAGIU

Timp tînăr

Timp tînăr, timp de zbor,
Timp de fapte și de sărbătoare.
Lumină-Epopee. Lumină-Popor.
De tine, chemare înflăcărată
Ne bucurăm
De tine, gînd senin, ne știm
Vrednici
Ție, îți aducem în dar
Această floare de pace
Această floare ce crește în lume
Sub soarele dimineții
Timp frumos întrupîndu-se
Cu toate clipele realității
Cu aceste temeiuri ce răsar
Ca niște semințe în pămîntul
Patriei
Spre care vine adevărul zilei
În care poporul a ales pe cel mai bun
Dintre fiii lui
Să-l conducă spre timpul de aur
Al comunismului.

MIRON ȚIC

Orizontul cu miros de pîine

Pentru ca să nu fii frustrat de priveliștea apusului sau răsăritului, dacă te afli într-un mare oraș, trebuie neapărat să ajungi la marginea lui, acolo de unde începe unduirea difuză a cîmpului ori jocul spiralat al colinelor mustind de verde crud. La marginea oricărui mare oraș trebuie să existe un asemenea loc, trebuie descoperit un asemenea loc de reverie. „Un orizont de verde cu miros de pîine", cum îl numea un prieten. La numai o sută de metri de cartierul luxuriant de blocuri, misterul indefinibil al unui asemenea tărîm magic pulsează din plin. Ajuns acolo mă rostogolesc pe de-a-ntregul în iarbă. Mi s-ar părea cel mai cumplit coșmar dacă peticul acela de iarbă ar fi silit să dispară ; dacă ar fi smuls în absența mea. E suficient să mă gîndesc la mîngîierea ierbii, ca să mă simt întărit sufletește. La marginea aceea a cîmpului simți cel mai devreme schimbarea anotimpurilor, totdeauna cu un ceas mai devreme parcă decît ceilalți din jurul tău. Sentimentul acesta premonitoriu este pesemne răsplata răbdării tale, la marginea cîmpului.

O coincidență fericită (sau, cine știe, un gînd simbolic) a așezat tot acolo, o mică fabrică de pîine, discret ascunsă de umbra copacilor ce o împrejmuie dimpreună cu stația meteo a orașului. În zona aceea se află perimetrul predilect al plimbărilor mele, încă din adolescență. Am atins, am mîngîiat fiecare piatră, fiecare palmă de iarbă, fiecare copac... Deși cunosc fiecare colț de pămînt de acolo, niciodată n-aș putea spune că mă plictisesc adăstînd ceasuri întregi. Mirosul pîinii calde este astfel o purificare aproape rituală, o apoteoză tainică a zilei, a viselor curate de peste zi, dar și o presimțire a rodului ce va să vină, cîndva, la capătul trudei de peste vară. Pe cealaltă parte a șoselei, prelungirea vie a acelei stări, a acelui peisaj : grîul verde, grîul tînăr, nesfîrșirile suave ale cîmpului. Un sunet neauzit, o legătură impalpabilă unesc întinderea calmă a verdelui de punctul întrupării lui viitoare ; o corespondență intraductibilă le îngemănează aerian.

„Copil, îmi plăcea, despoiat de veșminte, / să intru-n picioare în cada cu grîu / cufundat pîn' la gură în boabe de aur". Întorcîndu-mă într-una din serile trecute de la o plimbare prin locurile acelea, am rememorat acele versuri ale lui Blaga, privind jocul unor copii, la marginea cîmpului. Aceeași nerăbdare pe chipurile lor, același

mister indescriptibil, aceeași sfială înaintea firelor de grîu tremurînd delicat în fața lor. O minune care se repetă de sute de ani și înaintea căreia sufletele copiilor se comportă aproape neschimbat...

Însetat de certitudini, mă întorc spre orizontul cel verde cu miros de pîine ca să primesc în tăcere rîvnita binecuvîntare a soarelui. Acolo numai mă pot regăsi întreg și adevărat, mai aproape de miracolul facerii, de rădăcinile impalpabile ale ființei, deloc singur, ci alături de prieteni și de cei ce vor veni după mine, în miezul vieții celei adevărate. Mă gîndesc că n-aș fi putut trăi mai adînc acest sentiment al existenței în nici un alt anotimp din istoria patriei ca în acesta.

SEVER AVRAM

Despre păduri și oameni

Există ceva care mă readuce la realitate, poate strigătul care se propagă pînă dincolo de albia Mureșului, „cadee... cadeee...". iar Mureșul e aproape, îi simt aortele zvîcnind ca niște șerpi uriași încinși de soare. De fapt întotdeauna am fost convins de inseparabila simbioză dintre ape și păduri, indiferent dacă apa se numește Mureș, Almaș sau Rîu Mare, pădurile nu sînt altceva decît o firească emanație a lor țîșnind impetuoase ca un strigăt de triumf conștient și inegalabil.

Mă aflu de mai multe ore aici în mijlocul forestierilor din bazinul Văii Almașului, mai precis în apropierea localității Zam, una din mereu mai frumoasele așezări ale Hunedoarei și încă nu mă pot împăca cu gîndul că fantasticele dimensiuni ale priveliștii ce mi se deschide în față sînt greu de redat prin cuvinte, un spațiu etern pe care nu îl poți ignora nicidecum, dimpotrivă, el îți dă certitudinea că te afli în plină desfășurare de forțe, într-un lung periplu afectiv care nu va lua sfîrșit niciodată.

Venise primăvara la Zam, arborii par niște candelabre de ceară cu ochii ficși, s-ar părea că există o comunicare secretă și fluidă între ei, iată cîțiva se prăbușesc într-o anume stare de amnezie cu icnete grele, nu înainte de a pendula preț de o clipă între cer și pămînt, dar ah, cît de ireale pot fi unele clipe, în munca de aici nu se pune problema învingătorului, sigur că la urma urmei învingători rămîn oamenii, oameni care sînt dotați cu ferăstraie mecanice moderne, dar și oamenii (aceiași) pentru care pădurea se identifică cu apartenența la neamul din care se trag, cu aspirațiile fiecăruia înspre mai bine, cu însăși ființa lor.

O exprimă în modul cel mai firesc mecanizatorii Nicu Adam, Nicolae Duiciuc, Vasile Ardelean, corhănitorii Gheorghe Luncan, Ioan Purda, Ioan Dehelean, o mulțime de alți muncitori formați la școala aspră a pădurii.

E adevărat că mulți au abandonat exploatările forestiere, dar nu puțini au fost cei care au rămas, indiferent de alternanța anotimpurilor, veghind la continuarea drumului generos al pădurii înspre noi.

Pe maistrul Cristinel Butaș l-am văzut primit în parchet cu simplitate și căldură, acea simplitate specifică omului care și-a făcut și își face cu prisosință datoria la locul său de muncă indiferent de condițiile deseori vitrege.

Oamenii i se adresează cu familiaritate, fapt care mă lasă oarecum nedumerit, dar apoi încep să înțeleg climatul de înțelegere ce domnește între ei cînd îi aud cerîndu-i sprijinul în micile sau marile probleme care pot apărea în exploatarea unui parchet forestier, împărtășindu-i bucuriile sau neîmplinirile personale în jurul unui foc mare ; asta ne-o spune inginerul Sabin Faur, șeful Sectorului Forestier Ilia — care are o grea responsabilitate fiindcă nu-i ușor să conduci un sector cu zeci de parchete forestiere, avînd grijă de zeci de muncitori veniți din cele mai diverse colțuri ale țării... Cineva chiar îmi mărturisea că Sabin Faur nu e un om comod, îl vezi venind în pădure la cele mai neașteptate ore, practic, omul acesta nu mai are timp liber, e un om dăruit muncii sale așa cum sînt și ceilalți oameni de pe aceste meleaguri păduroase, așa cum sînt, de fapt, oamenii acestei Epoci.

...Dar acum amurgul se prăvale arămiu peste tot, un cadru în care fețele încrîncenate de muncă, se destind se umplu de bucurie și tainică liniște, pășesc iarăși unii gravi, alții sporovăind veseli spre cabana în care sînt cazați.

DANIEL MARIȘ

Un altfel de poem al miinilor

Ți se întîmplă uneori să mergi pînă la sute de kilometri ca să întîlnești oameni și fapte minunate. Dar vine o zi cînd descoperi același lucru mult mai aproape. În inima orașului în care trăiești freamătă, ca pretutindeni, oamenii și faptele. Numai că nu întotdeauna găsești drumul cel mai scurt de a ajunge la ele. Nu întotdeauna știi să-i „vezi" cu adevărat pe cei din jurul tău. Bine însă că vine și cîte o zi fericită în care tentația de a pătrunde și iscodi ceea ce te înconjoară este răsplătită din plin. Și este firesc : EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU este o prezență unanimă în patria noastră.

Purtînd în suflet povara acestor gînduri, te duci la Fabrica veche de pîine a Devei, aproape cu sfială, pentru a vedea cum se face pîinea — miracolul nostru de fiecare zi. În primul rînd te întîmpină mirosul de pîine caldă, care te întoarce fără să vrei la anii copilăriei, cînd așteptai cu nerăbdare firească scoaterea pîinii din cuptorul fierbinte. Apoi, în secție, oameni în alb, deopotrivă femei și bărbați, își respectă fiecare rostul lui în acest loc. Deși undeva pe aproape, șefa de unitate, Ana Toma, dă explicații, preferi să urmărești doar gesturile și mai ales mîinile acestor oameni. Și vezi pentru întîia oară că pîinea unui oraș întreg nu se face deloc ușor. În jurul unei mase de frămîntat, un grup de femei pregătesc pîinea pentru cuptor. Aluatul merge din mînă în mînă, ia forma bineștiută a pîinii, ca apoi, să aștepte frumos aranjată pe panacoade (cum le zic brutarii), rîndul la coacere. În fața cuptoarelor bărbații își spun cuvîntul. Scot pîinea rumenită și în locul ei pun alta abia dospită. Ce minunat e momentul în care mîinile sprijină pîinea caldă din cuptor ! Gestul acesta mărturisește toată dragostea și toată bucuria faptului împlinit. E un fel de mîngîiere fără cuvînt... În timp ce ochiul mai prinde pe furiș imaginea cuvelor cu aluat pus la dospit, și mai încolo, un bărbat ce de-abia a închis ușa cuptorului doldora de pîine, mănîncă în tăcere și așteptare...

Dar surprizele nu se opresc aici. O mașină mă duce repede într-un alt loc interesant : Țesătoria de mătase Deva. Deocamdată știam că vom participa la prima revistă vorbită a clubului „Femina" din această întreprindere aproape nouă a orașului. Ce ciudat ! Ziua aceasta se petrecuse sub semnul norocului. De-abia mă despărțisem de una din cele mai vechi întreprinderi ale orașului pentru ca acum să pătrund pe porțile noului din temelii. Privesc expoziția de produse finite de la intrarea principală și mă întreb : Oare de la ce se pornește ca să se ajungă aici ? Nu peste mult timp văd și aflu mai multe decît mi-aș fi putut imagina. Însoțită de Grațiela Enache, președinta comitetului de femei pe întreprindere, și de Constantin Deheleanu, de la compartimentul Desfaceri, urmăresc un altfel de poem al mîinilor. Sute de mașini-unelte, sute de mîini, sute de mii de fire. Zile și nopți de atenție încordată. Iată unul din atributele acestei meserii. A te încumeta să țeși cu un colectiv nou și fără experiență în domeniu e un act de curaj. Dar probabil că el, curajul, nu lipsește deloc acestui colectiv de vreme ce numai la cîțiva ani de la înființare, în toate secțiile întîlnești zeci de tăblițe pe care scrie „Export". Asta înseamnă că acolo se lucrează pentru export și fiecare știm că acest lucru este o marcă de garanție pentru orice întreprindere. Deși ponderea în acest colectiv o dețin femeile, nu sînt refuzați nici bărbații, chiar și atunci cînd e nevoie de multă gingășie și finețe. Mă convinge Mera Ion, pe care îl văd lîngă o mașină de policrom. Ochii și mîinile lui urmăresc continuu operațiunea de vopsire a delicatului material. Apoi, rampele de control, unde foarfeca intră fără milă acolo unde apare un mic defect în materialul proaspăt țesut...

Și iată că ziua la sfîrșit, nu înainte de a trece pe la Galeriile de Artă unde picturile pe sticlă ale Letiției Gavrilă îți dezvăluie încă o dată cît de teribile și necesare sînt mîinile omului. Da, ziua de azi te-a convins iar că totul, aproape totul în existența noastră se petrece ca un poem al mîinilor.

MARIANA PÂNDARU

PATRIEI

Rostim un nume

Cerul Patriei ascultînd
cu inima noastră de plugari
întru împlinirea înaltului rod.

Din stînca munților, din lutul dealurilor,
din brazda neagră a șesurilor
și pînă-n valul mării celei albastre

Patrie sîntem și cîntec între graiul
celor veșnic aici stătători

Și toți în mîini purtîndu-ne steagul
tricolor, cel liber, cel pașnic.
Frumos
rostim acest nume-flacără,
nume-simbol,
nume-metaforă :
NICOLAE CEAUȘESCU.

FLORIN GRIGORIU

Cuvinte despre patrie

iartă-mi te rog acest sacrilegiu de-a vorbi
(despre tine)
legătura cu țărmul și atingerea de lucruri în
sărutări prelungi liniștitele cuvinte
e dar mai ales liniștitele și tandrele cuvinte
ce se rostesc
despre patrie
(inimă metrou dunăre tei tu bine frumusețe
eminescu floare aer zîmbet iubire)

despre patrie cuvintele curg cu siguranță
o definiție a patriei nu există
întotdeauna e prea puțin spus

prea puțin spus
(munte cîntec liniște intercontinental
albastru
canal brad poem)
cuvinte simple și cuvinte oglindă
în care te privesc iubită patrie.

MIHAI CONSTANTIN

Ideal împlinit

Un pămînt în lume
al nostru de peste două milenii.
Și de cînd ne știm îl înnobilăm
cu a literei latine fidelă memorie,
înflăcărați de-un ideal prin care

România respiră puternic în istorie :
Acest ideal strălucește mai puternic
ca niciodată
în Epoca NICOLAE CEAUȘESCU.

RADU FELECAN

Într-o permanentă tinerețe a patriei

MARI CERCURI DE LUMINĂ

Mult pitorească și vestită în toată **Europa**, mirifica **Vale a Bistrei** te primește cu un susur argintiu și mierle de rîu ; și nu departe de vraja sacră a unor vile rustice dacice ori bastioanele de rouă a unor castre romane, oamenii tineri și vrednici ai șantierelor călăuzesc o nouă „odisee", care dura-va întru slava gloriei acestor zile, ale **Epocii NICOLAE CEAUȘESCU**, noile castele de lumină. Cu siguranță, ca să întregești împreună cu acești inimoși constructori de hidrocentrale, măcar un singur cerc de lumină, trebuie a sălășlui alături de ei cîteva ceasuri bune de muncă, rîvnă și-ndîrjită dăruire ; să cauți cu răbdare clipele de taină cînd poți și simți nevoia sincerelor destăinuiri. Altminteri, nu e chiar așa de simplu, de vreme ce oamenii acestui șantier sînt dintre acei, bravi constructori, care poartă falnicile blazoane ale unor renumite hidrocentrale din patria noastră.

Astfel, am legat un snop de cuvinte cu autorii unor superioare fapte de muncă, meseriași cu înaltă calificare, destoinici și pricepuți, harnici și perseverenți, precum : fierar-betonistul **Costache Ștefănescu**, lăcătușul **Imre Gabor**, sudorul **Ion Aritonescu**, zidarul **Ion Roșculeț**...

— Șantierul înseamnă pentru noi un mare și veritabil dascăl, mărturisea tînărul maistru **Ștefan Pîrvulescu**, un om tînăr și bine legat, trecut cu mari izbînzi prin cercurile de lumină ale mai multor cetăți industriale. Știți, reia convorbirea maistrul, după ce își scoase casca de pe cap și-i făcu un anume semn particular unui șofer de pe o basculantă, știți, repetă maistrul, că foarte mulți dintre meseriași se consideră căliți cu adevărat, numai după ce au lucrat măcar trei ani pe vreun șantier al tineretului. Căci a fi brigadier constituie un examen greu pe care-l poți absolvi numai cu responsabilitate și înaltă conștiință. Spun aceasta, întrucît asemenea complex de calități pretinde tînărului zilelor noastre reale căutări și necontenite strădanii, îndreptățit curaj și soluții tehnologice care să poată asigura obținerea unor producții sporite.

...După cîteva ore bune de mers într-o mașină de mare tonaj, am străbătut **Munții Banatului** de la est la sud-vest, împreună cu șoferul **Iosif Budescu** și ajutorul de mecanic **Gheorghe Voichescu**. Ajunși pe platforma **termocentralei de la Anina**, l-am reîntîlnit pe unul dintre personajele neconvenționale ale acestei cărți de reportaj : se cheamă **Costică Șerbănescu** și este secretarul **Comitetului U.T.C. al Șantierului național al tineretului Anina**, acel iscusit electromecanic care (poate inexplicabil pentru mulți) și-a schimbat buletinul de București cu cel de Anina (aici și-a terminat liceul și urmează în prezent școala de maiștri). Prietenul meu **Costică Șerbănescu** mi-a destăinuit unele detalii legate de cea mai proaspătă inovație tehnologică pe care o are acum în execuție. Proiectul aparține tînărului inginer comunist **Gheorghe Românu**, excelent specialist cu înalte studii energetice făcute în străinătate, care a refuzat o catedră universitară, optînd pentru lucrările grele și originale de pe acest șantier. Ca atîția tineri bravi constructori, inginerul **Românu** a preferat viața aspră a șantierului, farmecul și impetuozitatea fluxului tehnologic, deoarece el știe foarte bine că numai faptele de muncă temerare și veritabile vorbesc cu sinceritate despre profilul moral al omului tînăr din **Epoca NICOLAE CEAUȘESCU.**

CANDOAREA BRAȚELOR PUTERNICE

Pe șoseaua națională E—94, după ce lăsăm în dreapta ruinele cetății **Ad. Mediam**, construită — potrivit dovezilor prezentate și susținute de către istoricul italian **Griselini** — chiar de ilustrul împărat **Traian** la începutul anului 108, tocmai la îngemănarea secularelor păduri dacice din **Munții Almăjului** și cei ai **Semenicului**, aveam să coborîm înspre **Valea Timișului**. Defileul e strîmt și abrupt, drumul șerpuiește pe sub coama stîncilor albastre, cleanțul surîde malițios. Crengile arinilor pleznesc ritmic apa cristalină a rîului, gîndul ți se prelungește iar în fața ochilor se derulează imagini dintr-un spectacol mirific al cascadei Coronini. Însă cursul tot mai lin al Timișului te-ncredințează că vei intra în mănoasa **Cîmpie a Banatului**. Între vestitele orașe **Caransebeș** și **Timișoara** ai impresia că ești cuprins de un val serafic de emoții, cînd ți se înfățișează comuna **Topolovățul Mare.**

Legi dialoguri cu patru tineri țărani și mecanizatori : **Iosif Jurj, Viorel Rădulea, Alexandru Burgelea** și **Ion Dumitrescu**, pe care îi întîlnești în miezul unei zile pe unul dintre bogatele ogoare ale **Topolovățului Mare** ; și-i scrutezi atent cînd îți spun că în acest an și-au propus să obțină 8 500 kilograme boabe la hectar pe ogoarele semănate cu grîu. Sigur, acești oameni cu palme late și bătătorite, știu prea bine că numai cu minte ageră și brațe puternice, cuprinse zi și noapte într-un necontenit travaliu, pot întreține cinstea și condiția de **Erou al Muncii Socialiste**, titlul de falǎ și hărnicie cucerit cu ani în urmă ; negreșit, grație unor merite deosebite atribuite vredniciei cooperativei lor agricole.

SUPREMAȚIA ZILELOR VIITOARE

Discul **Soarelui** ni se arată imens, puternic și orbitor ; rostogolindu-se mirific și plin de rod prin **Cîmpia Banatului**. Primele cîntece zînatice ale dimineții tainic răzbat dinspre crestele vîrfurilor **Semenic, Godeanul** și **Măgura**. La **Anina** și **Poiana Mărului**, tocmai lîngă straja fîntînilor de la **Tilva Zinei** și **Ochiul Beiului**, tinerii brigadieri încep o nouă zi de muncă. Gîndurile și cîntecele lor se-naltă triumfătoare peste vîrfurile brazilor.

Străluminate rotund de al străbunilor tumultuos fior suitor din pămînt, vîrstele tinere ale mecanizatorilor și țăranilor din **Cîmpia Banatului** urcă pe spirala solară a lui **Martie** chiar în **Celestia**, iar cînd **Steaua** înaltului anotimp ne bate necontenit în auz e semn că tinerețea viguroasă a patriei o purtăm hotărîți în robustețea faptelor.

Da, negreșit, prin aceste dimineți năpădite de lacrima cerului, rotindu-ne zînatic în marile cercuri de lumină precum mugurii tineri, am intrat ca semințele în primăvară, de vreme ce împleteam punți de azur ; iar pe cînd vocalele limbii române vibrară peste cumpăna amiezii semănarăm în sacra și mănoasa țărînă a patriei mari grăunțe de viață.

PETRU NOVAC DOLÂNGĂ

Film

Cinemateca la o aniversare

Pentru tînărul obişnuit să treacă deseori pe strada **Eforie** şi să se oprească la nr. 2 în căutarea unui bilet în plus pentru unul din spectacolele curente ale **Cinematecii Române** imaginea acestui loc cercetat de cinefili poate părea aşa de cînd lumea. În realitate, pînă la a se fi ajuns la starea de acum, cînd într-adevăr se poate vorbi la noi de un pregnant sentiment al tezaurului cinematografic, şi cînd tinerii manifestă un interes constant şi substanţial pentru cultura cinematografică, a trebuit să treacă mult timp, ca să avem o, fie şi foarte succintă, istorie a ideii de arhivă şi, legat de aceasta, a ideii de cinematecă. De existenţa unui asemenea drum al filmului către conştiinţa tezaurizării sale ne-au reamintit nu de mult redactorii şi lucrătorii Arhivei Naţionale de Film şi ai Cinematecii Române, colegii noştri critici de acolo invitîndu-ne la o dublă aniversare : trei decenii de la înfiinţarea Arhivei : un sfert de veac de activitate la Cinematecă.

Cinematograful arhivei, „cinemateca", are primul spectacol la 24 februarie 1962, la „Capitol", cu un program consacrat lui Ion Popescu Gopo. Proiecţiile se mută apoi la un cinematograf din Piaţa Cosmonauţilor unde devin săptămînale sub titlul „Serile prietenilor filmului". După un an de activitate, cu trei seri pe săptămînă, numărul spectatorilor creşte la 6 500. Denumirea de „Cinematecă" este pentru întîia oară folosită în stagiunea 1964—1965. Este perioada, nu prea lungă, cînd Cinemateca fiinţează în sala „Studio" de azi, ca în 1969 arhiva să-şi prezinte filmele la „Union", într-o sală de 300 de locuri. La „Eforie" se văd filme de arhivă din 1982, an în care se iniţiază Cursul de istorie a cinematografului, continuat din 1986 cu un altul consacrat personalităţilor filmului contemporan. Chiar dacă în acest domeniu comparaţiile nu reprezintă totul, ele ne ajută totuşi să ne facem o idee despre creşterea cantitativă a zestrei arhivei noastre de filme. S-a pornit la drum cu 128 lungmetraje ca astăzi numărul lor să se ridice la 7 500. De prisos să mai spun că de la întîiele proiecţii cu caracter sporadic şi oarecum festiv s-a ajuns la un program curent, deosebit de bogat, însoţit de o serie de manifestări adiacente legate de cultura cinematografului. Pe parcurs au apărut lucruri noi. Din 1965 A.N.F. are o bibliotecă de specialitate şi se creează un fond de documente cinematografice. Încep să apară publicaţii de resort al căror nume s-a schimbat pentru a corespunde tot mai mult menirii lor : „Anuarul cinematografic", „Cinematografia în presă", „Actualitatea cinematografică", „Caietul de documentare cinematografică". 1965 este şi anul cînd îşi începe activitatea o comisie pentru istoria filmului românesc. De altminteri filmului naţional i se acordă o atenţie crescîndă pe diverse planuri ale activităţii de redactare a istoriei sale, de la grija pentru conservarea fondului de filme pînă la publicarea unor lucrări cu caracter documentar, cum ar fi, de pildă, filmografiile adnotate. Cu programul lor de acum filmele ajung la spectator în şapte cicluri : „Dezbateri pe teme de etică, de formare a personalităţii umane", „Tematică istorică şi social-politică", „Trepte spre cunoaşterea lumii", „Din istoria cinematografului", „Genuri şi specii cinematografice, raporturile filmului cu celelalte arte", „Profiluri de regizori şi actori", „Retrospective ale filmului din alte ţări".

În paralel cu sporirea activităţii curente, de prezentare a filmelor, Arhiva Naţională şi Cinemateca Română au început să-şi extindă aria manifestărilor organizînd în ţară o diversitate de acţiuni, intrînd în cluburi, case de cultură, cinematografe ale marilor cartiere muncitoreşti. Prin Cinematecă filmul românesc şi-a dobîndit locul lui în istoria cinematografului universal, fie prin intermediul unor prezentări sistematice legate de aniversări, fie în cadrul programelor cuprinzînd capitole adecvate destinate valorilor naţionale (medalioane de regizori şi actori, de genuri).

Instituţii active, străduindu-se a-şi impune tot mai mult prezenţa în viaţa noastră culturală Arhiva şi cinematograful ei şi-au lărgit în timp deschiderea către marele public, în paralel cu preocuparea de a acumula noi titluri, într-un dialog cu instituţii similare din străinătate. În răstimpul istoriceşte scurt pentru destinul unei arte Cinemateca Română şi-a onorat funcţia de şcoală de cinema pentru o diversitate de categorii socio-profesionale. Pentru tineret îndeosebi ea a devenit principalul focar de cultură cinematografică. Filme de referinţă în istoria artei a şaptea, cineaşti reprezentativi, mari regizori şi mari actori români şi străini au intrat în programele Cinematecii, ca şi în de multe ori inspiratele ei reluări.

Spre a exemplifica cele de mai sus am putea deschide, aproape la întîmplare, oricare din programele ultimilor ani. Ne stă la îndemînă şi, de fapt, îi este mai lesnicios oricărui spectator să arunce o simplă privire asupra ultimului dintre acestea. Nu va mira pe nimeni să remarce că, deşi ne aflăm în plin sezon estival (fiind vorba de activitatea Cinematecii în lunile iunie şi iulie), ciclurile şi filmele bune şi foarte bune abundă pe afişul sălii din Eforie, ca să nu mai notez lista de titluri propuse publicului la Grădina Eforie, pînă la 15 septembrie ale anului în curs. Cu un Andrei Tarkovski, Vincente Minnelli, Ingmar Bergman, cu un excelent program de documentare româneşti, cu „Pădurea spînzuraţilor", „Răscoala", vara '87 a Cinematecii Române îşi onorează titlul pentru a face din aniversarea ei şi a Arhivei o sărbătoare, ca un posibil spectacol în haine de lucru.

IOAN LAZĂR

Cronica muzicală

Lectură novatoare*)

„Una dintre cele mai mari bucurii ale vieţii mele a fost să fi avut ca «libretist», în măsura în care minunatele poeme **Ioana d'Arc pe rug** şi **Dansul Morţilor** pot fi numite «librete», pe Paul Claudel" — mărturisea Arthur Honegger. Şi tot el nota : „Ştie... tot ceea ce poate să aducă muzica teatrului şi cît poate să contribuie la punerea în valoare a unui text... Ar dori ca teatrul să sintetizeze toate elementele spectacolului şi fiecare să-şi găsească locul potrivit".

Un loc pentru elemente desprinse dintr-o largă varietate a tipurilor de spectacole — vrînd să aducă prin inserarea lor o maximă forţă de expresie — a căutat să decupeze şi recenta versiune a oratoriului **Ioana d'Arc pe rug** de Arthur Honegger, găzduită pe podiumul Ateneului Român. Pentru cei care au păstrat în memorie varianta aceluiaşi opus, în aceeaşi traducere a Ninei Cassian, prezentată la începutul acestui deceniu în Studioul Radioteleviziunii, spectacolul ce a închis actuala stagiune a Filarmonicii bucureştene — şi este într-adevăr vorba despre un spectacol în deplinul înţeles al noţiunii — şi-a conturat noutatea şi originalitatea prin cîteva dintre aspectele sale definitorii.

Viziunea scenică prin care regizoarea **Cătălina Buzoianu** a încercat (şi a şi reuşit) să depăşească tiparele oratoriului de concert a polarizat adesea atenţia asupra elementului vizual ; desigur, textul mustînd de sensuri al lui Paul Claudel invită la o cît mai ilustrativă reformulare, partitura compozitorului elveţian conferindu-i un plus de sugestivitate, o altă dimensiune, cuvîntul apărînd astfel sculptat în materia sonoră. Rolurile vorbite îşi cîntă aici fiecare frază iar muzica vorbeşte prin vocile sale, modulînd parcă imaginile textului. Lucrarea nu aduce în faţa publicului o acţiune, ci o succesiune de portrete-simbol, a căror derulare descrie o gradare tensională, o acumulare dramatică, ceea ce se relevă mai ales prin coordonatele corale şi orchestrale — fapt urmărit cu claritate de bagheta dirijorală a lui **Mihai Brediceanu**. Sonorităţile corului (condus de Nicolae Bica) şi orchestrei simfonice a Filarmonicii, bine dozate şi modelate în suprafeţe construite cu precizie şi delimitate expresiv, cu contraste şi culoare, au constituit acel edificiu riguros, pe fundalul căruia s-a profilat pleiada de personaje aduse rînd pe rînd în prim plan.

Jalonînd desfăşurarea oratoriului prin freamătul trăirilor sale, eroina titulară — întrupată de **Anca Sigartău** — a avut o candoare inocentă, cu izbucniri adesea copilăreşti. Cel puţin în cea de-a treia seară a reprezentaţiei, naturaleţea sa a apărut uneori brută, necizelată parcă, pendulînd pe alocuri între alintare şi făloşenie infantilă, evocînd mai degrabă fetiţa din Domremi decît „fecioara din Orleans", cu profunda sa sensibilitate, cu nuanţe mature, cu acea caldă nevinovăţie rostită cu simplitate şi demnitate, cu tentă de sobră stăpînire. Cultura timbrului — proprie lui **Ion Caramitru** — a conferit o prestanţă statuară declamaţiei citite de Fratele Dominic, unele probleme de sonorizare alterîndu-i însă pregnanţa dicţiei (deficienţă sesizabilă uneori şi în cazul rostirii corale). Aplauze pentru rolurile de compoziţie, conduse cu o fantezie şi o acuitate expresionistă, împingînd remarcabila sugestivitate vocală spre diferite faţete ale grotescului : tenorul **Vladimir Deveselu** şi basul **Pompei Hărăşteanu** ! Interesant „pigmentul" adus în „înfăţişarea" spectacolului de intervenţiile teatrale (prin limbaj şi prin factură) ale lui **Florin Busuioc** şi **Stelian Nistor** — în egală măsură actori şi mimi aici — puşi să creeze caractere prin tuşe îngroşate, adesea hilare. Trebuie adăugată acestor succinte punctări apariţia şocantă, prin ea însăşi, dar şi prin impetuoasa vervă demonstrată a păpuşarilor **Brindu-şa Zaiţa Silvestru** şi **Paul Ionescu**.

Încercarea de a conferi o vagă mobilitate spaţiului scenic şi cea de a stratifica în etaje distincte cadrul scenografic a vrut parcă să reliefeze o anumită „arhitectură" a concepţiei regizorale, o anumită structurare a planurilor dramaturgiei ; în acest context, amplasarea celor trei cîntăreţe (Margareta — **Bianca Luigia Manoleanu**, Caterina — **Liliana Nichiteanu** şi Fecioara — **Felicia Filip**), solitare pe treptele lor înalte, dar desprinzîndu-se sugestiv din ingenuitatea şi puritatea grupurilor de copii ai corului **Voces Primavera** (pregătit de Claudiu Negulescu), cu intervenţii pline de profesionalism, învăluite în austeritate.

Complexitatea unei astfel de realizări nu poate fi restrînsă doar în cîteva rînduri ; a fost un spectacol ce merita privit şi ascultat, ce merita lăudat pentru deschiderea de orizonturi artistice ale unei astfel de iniţiative, pentru responsabilitatea dovedită de această tălmăcire novatoare, ce a prezentat de fapt un colaj de multiple lecturi ale textului literar şi componistic, prin intermediul limbajului muzical, teatral, gestic, etc. în fragmente minuţios decupate, îmbinînd sugestivitatea sonoră cu cea vizuală într-o voită modernitate a actului interpretativ.

ANCA-IOANA ANDRIESCU

*) Oratoriul **Ioana d'Arc pe rug** de **Arthur Honegger**, pe un text de **Paul Claudel**, închiderea stagiunii orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu", sub bagheta dirijorului **Mihai Brediceanu**, în regia **Cătălinei Buzoianu**. Ateneul Român, simbătă 4 iulie 1987.

Imagine din Tabăra de sculptură de la Tîrgovişte

Blitz

Tudor Arghezi necunoscut

Nu demult am găsit în biblioteca poetului Vintilă Oancea un mic şi elegant volum de versuri, semnificativ intitulat **Frînturi de viaţă**. Cartea conţine numai treisprezece poezii, toate cu caracter protestatar, şi are ca autor pe tînărul şi prea de timpuriu dispărutul poet Vintilă Oancea. Din mărturiile mamei sale, Aurelia Oancea, am aflat că **notiţa biografică** cu care se deschide cartea aparţine lui Tudor Arghezi, pe care, deseori, Vintilă Oancea îl vedea în casa de la Mărţişor. Datorită faptului că această notiţă biografică relevă în cîteva propoziţii numai portretul fizic şi spiritual al poetului, e de datoria noastră s-o semnalăm pentru a putea fi inclusă în unul din volumele operei complete a lui Tudor Arghezi : **Autorul acestor prime stihuri, care n-au apucat să fie scrise propriu-zis, nici n-a prea apucat să trăiască. La 20 ani, cînd le nota cu înfrigurarea grăbită a temperaturii, a trebuit să-şi isprăvească viaţa, deabia începută, înainte de a fi putut să se desluşească pe sine. Vintilă Oancea, fiul unei familii de mari proprietari dobrogeni, s-a născut la 1 aprilie 1925 în Medgidia şi a închis ochii la 21 aprilie 1945 în Bucureşti. Originea nu l-a împiedicat încă înainte de 23 August 1944, data izgonirii nazismului din România, să militeze în rîndurile tineretului socialist, merit cu atît mai remarcabil cu cît averea părintească putea, ca la cele mai multe odrasle de bogătaşi, să-l scutească de probleme şi de dragostea de oamenii desmoşteniţi, evidentă în toate crimpeiele lui literare. Cu Vintilă Oancea a pierit un copil de mari însufleţiri şi un luptător încă inexperimentat pentru abaterea omului din drumul duşmănosului destin. Ca o presimţire, pentru viaţa lui frîntă fără vreme, poetul i-a dat singurei lui cărţi de versuri un titlul neobişnuit bucuriei şi optimismului adolescenţei. (Tudor Arghezi).** Nu ştiu din ce considerente, tipograful şi editorul Tiberiu Daniil şi-a permis ca în locul lui Tudor Arghezi să se semneze el. Manuscrisul acestei notiţe biografice se află în arhiva poetului Vintilă Oancea pe care o păstrează încă Aurelia Oancea. Am restituit acest mic text arghezian cvasinecunoscut din motivul arătat mai sus şi datorită faptului că volumul de poezii e greu de găsit chiar în marile biblioteci ale ţării. Lucrurile se explică deoarece au apărut numai cinci sute douăzeci şi şase de exemplare din cartea poetului Vintilă Oancea. Dacă recenţii editori ai operei argheziene, Mitzura Arghezi şi Traian Radu, ar fi ştiut de existenţa acestui text desigur că l-ar fi inclus în volumul 33 din **Scrieri**. Bucureşti, Editura Minerva, [1983], **(O galerie de portrete : 1911—1966)**. Aici şi-ar fi avut locul nimerit.

NICOLAE SCURTU

Concert din muzică de Bach *)

„În muzica lui Bach vibrează o spiritualitate care pătrunde în mădulare şi dezleagă sufletul de greutatea materiei". A spus-o Cella Delavrancea. Interpreţii, acei „creatori care eliberează opera de artă de întunericul tăcerii pentru a o înălţa pe planul unei amintiri permanente", au fost în acea seară doi tineri violonişti ale căror nume s-au statornicit în spaţiul valorilor noastre muzicale : Bogdan Bobocea şi Dan Claudiu Vornicelu. „Cînd cînt Bach — mi se confesa astă iarnă Bogdan Bobocea — am sentimentul copleşitor al construcţiei unui edificiu grandios, cu tot ce implică el, de la prima cărămidă pînă la ultimul detaliu de ornament". Iată-l acum, constient de opera preţioasă asumată pe care trebuie s-o încredinţeze unei „permanente amintiri". Nu mi-a spus-o niciodată, dar ştiu că întotdeauna cînd cîntă la vioară, Bogdan Bobocea vede la linia orizontului său interior o siluetă de orgă (pentru el veritabil „violon d'Ingres"). Poate şi pentru că a aflat că „nimic nu dezvoltă supleţea cerebrală mai bine decît o Fugă de Bach" şi că „inteligenţa întăreşte sensibilitatea pentru a o înălţa pe planul unei desăvîrşiri stilistice". Alături de el, Dan Claudiu Vornicelu a obligat auditoriul la rememorarea unui document muzical de referinţă : Menuhin — Enescu. Asocierea din ce în ce mai frecventă a numelui său cu cel al marelui nostru muzician se datorează atît legendei create cu ani în urmă de copilul Vornicelu, cît şi, mai ales, maturităţii şi pasiunii cu care adolescentul Vornicelu îşi făureşte cariera muzicală. Fiinţa sa, spiritualizată la această fragedă vîrstă de o superioară înţelegere a muzicii, arde la flacăra marilor pasiuni. El slujeşte Muzica în misterul unei interiorizări care tinde spre absolut. Prezenţa pe scena Ateneului a acestor tineri violonişti a creat acel cîmp magnetic pe care doar marile talente îl emit. Cîndva, ne vom aminti, acest concert ca un vis despre portretul artiştilor în tinereţe.

MARILENA ROTARU

*) Marţi, 23 iunie, Ateneul Român. **Orchestra medicilor.** Dirijor prof. dr. **Emil Nichifor.** Solişti : **Bogdan Bobocea** şi **Dan Claudiu Vornicelu.**

Cronica plastică

Taberele de creație un fenomen artistic al epocii noastre

Conceptul de **nouă calitate a vieții** privește și domeniul artei plastice a cărei implicare în viața oamenilor este considerată azi o necesitate, el, reflectîndu-se în planul activității de creație artistică în mai multe direcții : pe de o parte a îmbogățirii și innoirii universului tematic, pe de altă parte a scopului și destinației operei de artă. Secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia cu deplină îndreptățire : „Astăzi, oamenii nu se mai pot limita la contemplarea frumosului în expoziții și săli de spectacole, la contactul cu opere de artă izolate. Pe măsura evoluției societății, omul aspiră să integreze tot mai mult frumosul în existența sa cotidiană ca element inseparabil al ambianței sociale generale. Avem nevoie de o literatură și artă care să redea cît mai colorat și cît mai divers din punct de vedere artistic realitatea contemporană, viața constructorilor socialismului, succesele și bucuriile lor".

În acest sens, una dintre primele categorii de lucrări de artă care au adus în aceste două decenii un suflu nou în sfera raportului între artă și public a fost arta monumentală, arta de for public cu numeroasele ei tehnici și forme de manifestare : statuară, basorelief, artă decorativă, mozaic, frescă, ambient. Iar statuara la rîndul ei și-a modificat statutul nemairămînînd o artă somptuară, oficială, festivă și comemorativă, ci, în cadrul unui profund și real proces de democratizare a artei, parte integrantă dintr-un **fenomen actual complex de democratizare a culturii** însăși a pătruns în medii de viață străine ei pînă atunci cum ar fi spațiile de muncă, instituțiile publice, școli, spații ale arhitecturii de loisir, în mijlocul naturii.

În cel din urmă caz, însă, modificarea locului de expunere a unei opere de artă a determinat nașterea unei **forme noi de spațiu artistic** : tabăra de sculptură, cu statut de atelier în aer liber, de loc de creație, dar, în egală măsură și statutul unui muzeu sui-generis în aer liber.

Introducerea artei în sinul naturii, beneficiind de un peisaj adecvat în care ele se integrează firesc, dă o nouă individualitate unor locuri cum ar fi Măgura Buzăului, Arcuș, Lăzarea, Buteni, Galați (cu esplanada digului amenajată cu sculptură în metal), Costinești (cu faleza sa modelată experimental în ciment alb, beton, și piatră), constituind elementele unei încercări incununate de succes pe linia modernizării limbajului artei monumentale și totodată soluții viabile, intîmpinate cu entuziasm de către public, de-a lungul anilor, intrate definitiv în circuitul valorilor, dar și în conștiința oamenilor.

Multe aspecte noi de viață și creație, spuneam că au instituit taberele. Restrînse la intervalul de timp scurt al unei singure luni, artiștii dau taberei ceva din efortul și ritmul trepidant al unui șantier ; din punct de vedere „economic" ele reprezintă, chiar o excepțională investiție căci, aici, se experimentează în condiții de excepție, se materializează proiecte care altfel ar zace în mapele artiștilor în atelier. Multe dintre lucrările create în acest cadru sînt ale momentului, servesc o idee, susțin o experiență tehnică, valorifică o inovație, verifică actualitatea sau perenitatea unei soluții stilistice, pun în aplicare o idee, studiază un material, un amplasament etc. ; altele însă, conțin în ele un simbure de perenitate necesară pentru a defini un grup artistic, un stil, gustul și idealurile unei epoci. Astfel, fără spiritul și spațiul tipic unei tabere de creație nu ar fi fost posibile nenumărate lucrări cu rol de reper în sculptura contemporană românească și n-ar fi fost posibile multe alte inovații cum ar fi fost excepționalul ansamblu timișorean de rescriere a traseului vechii cetăți cu semnele moderne tăiate în piatră ale artiștilor care au valorificat simboluri medivale, ori au supus unei „medievalizări", idei, chipuri, forme, astfel încît să se ajungă la un ansamblu unitar, modern prin expresie, dar instaurat într-o continuitate firească, ce face legătura între vechi și nou, între tradiție și inovația modernității a artei acestei epoci ; după cum, n-ar fi fost posibilă nici valoroasa inițiativă a taberei de sculptură de la Tîrgoviște unde lucrările create au fost gîndite de la început în vederea amenajării vechiului parc ajuns acum punctul central al noului centru civic al orașului.

Astfel, este important de subliniat că, în cadrul acestor tabere de creație **artiștii sînt cei care vin în întîmpinarea nevoilor artistice ale oamenilor**, dorințelor de frumos ale publicului, desigur, un răspuns în spatele căruia există dorința de exprimare și conlucrare a artiștilor cu beneficiarii lor.

Semn nobil și răspuns al unei superioare înțelegeri a comenzii sociale, rezultatele taberelor de creație, formulă nouă de activitate a creatorilor noștri contemporani, instaurată și sprijinită de forurile locale de peste două decenii se constituie nu numai ca o frumoasă figură de stil ci, mai mult, ca un simbol al aspirației spre artă, al unei comunități de gînduri, idei și sentimente ce-i animă de-o potrivă pe făuritori și pe cei ce se bucură să privească.

După cum, nu-i de neglijat nici spectacolul fascinant al nașterii în numai cîteva săptămîni a unei poieni cu statui și al vieții noi, inedite, pe care aceste pajiști patriarhale o primesc ca pe un dar.

Cînd, în 1970 se inaugura prima ediție a taberei de sculptură de la Măgura, puțini erau cei care bănuiau ce rol și ce amploare, ce succes și ce importanță îi va avea ea în evoluția sculpturii contemporane românești ; azi aici sînt peste 250 de lucrări, constituind unul dintre cele mai ample și valoroase complexe de sculptură în aer liber de talie internațională căruia i s-au adăugat în întreaga țară, alte cîteva sute de lucrări la Căsoaia, Reci, Hobița, Arcuș, Lăzarea, Sfîntu Gheorghe, Buteni, Arad, Timișoara, Tîrgu Jiu, Drobeta-Turnu Severin, Constanța, Galați, Medgidia, Babadag, Săliște, Valea Doftanei, sau în cadrul unor șantiere (Șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră, Șantierul național al tineretului de la Motru, Șantierul național al tineretului de la Anina).

Dacă taberele de creație oferă tinerilor pilda valorii de experiență a lucrului în comun, lecția utilității sociale a faptului artistic, nu trebuie uitați, ba dimpotrivă, lăudați toți acei oameni minunați din toate localitățile de pe întreg cuprinsul țării care au sprijinit, ajutat sau lucrat efectiv, alături de autori la realizarea acestor piese de sculptură, oferind peisajul uman, aproape emoționant, și, la drept vorbind, nemaiîntîlnit la noi, pînă acum, de frăție între împlinire artistică a tuturor celor implicați : cioplitori, dulgheri, tehnicieni, macaragii, soferi, muncitori electricieni ; i-am văzut nu o dată, lucrînd zi-lumină transpirînd și dăruindu-se cu entuziasm lucrărilor, uneori, sarcina înălțării, montării, ancorării, transportării, finisării, asamblării unei lucrări revenindu-le aproape integral lor, simțindu-se cu modestie, dar cu o lăuntrică mîndrie, co-autori. Și nu era neîndreptățită mîndria lor. Interesant, mai este însă și faptul că peste tot acolo unde au început să se înalțe statui, monumente în piatră, localnicii au ajutat în anii următori, din proprie inițiativă, din dorința lor reală, la ridicarea altora, făcînd loc artei în viața lor de fiecare zi, ilustrînd splendida lor capacitate de a înțelege, aprecia, iubi arta și de a o dori ca pe un element vital.

Și nu putem să nu constatăm **modificarea din conștiința individuală și din conștiința colectivă, mărșluită de o nevoie spirituală reală de cultură, de artă, semn al succesului unei înțelepte și profund umane politici culturale, inițiată de partid, al cărui scop este făurirea unui om nou în cadrul unei societăți noi.**

De la frumoasa inițiativă la amploarea și generalizarea ei ca o soluție definitivă, de azi, nu a trecut nici un sfert de veac și iată că, în opera colectivă a acestor artiști citim dorința tuturor creatorilor de a marca acești ani cu spații de viață scoase din somnolența pitorescului ilustrativ și animarea lui, dinamizarea prin formă și idee, prin funcție și importanță culturală, ca embleme ale unei epoci și ale unei societăți pentru care valoarea fundamentală este omul.

Modificînd vechiul, dînd sens prezentului, sau readucînd la viață vestigiile trecutului, întotdeauna operele de artă create în acest context, au avut un bine definit statut de modelator de conștiință, element activ într-un dialog trecut-prezent, prezent-viitor, artă-public, amintire și pildă, exemplu și îndemn, valoare și bucurie, muncă și împlinire.

SIMONA VÂRZARU

Palmaresul „Galei tinerilor actori"

Ediția a V-a — Costinești, 1987

● Marele Premiu : OVIDIU VASILE GHERASIM (Teatrul „Ion Vasilescu" — Giurgiu) ● Premiul special al juriului și Premiul „Scînteii tineretului" : DAN PURIC (Teatrul „Mihai Eminescu" — Botoșani) ● Premii de interpretare : NINA UDRESCU (Teatrul Dramatic — Constanța), OLIMPIA NICULESCU (Teatrul de Nord — Satu Mare), CERASELA STAN (Teatrul de Stat — Baia Mare), LIVIU BEREHOI (Teatrul „Țăndărică") — obține și Premiul revistei „Săptămîna" ; IONEL MIHĂILESCU, CLAUDIU STĂNESCU, OANA ȘTEFĂNESCU, TEODORA MAREȘ — de la Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale", care mai obțin și Premiul stațiunii tineretului Costinești.

Cronica radio-tv.

Capodoperele anilor glorioși

● Mîndria de a întemeia, de a-ți face datoria față de timpul tău, „Bucuria de a zidi pentru țară", aceasta este deviza, exprimată ferm de constructori, de ziua lor, în reportajul realizat de Anca Arion și ilustrat elocvent de imaginile filmate de Tiberiu Mocanu. Aducîndu-și contribuția la înflorirea României în **Epoca NICOLAE CEAUȘESCU**, constructorii au realizat repere ale edificării socialismului în acești ani. Mulțumind secretarului general al partidului, tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, pentru încrederea acordată, cei intervievați și-au luat angajamentul, în numele constructorilor, de a realiza și în continuare minunatele proiecte ce vor rămîne în istorie ca merite ale celui mai mare conducător pe care l-a avut poporul român. Am văzut, în cadrul emisiunii, obiectivele desprinse din programele noastre de dezvoltare, capodopere ale spiritului constructiv românesc : Canalul Dunăre-Marea Neagră, ansambluri de locuințe, pasaje, Dîmbovița cea importă, metroul bucureștean, precum și noile cîtorii aflate în lucru : canalele Midia — Năvodari și București — „30 Decembrie", noul port de aici, podurile dunărene, toate acestea fiind construcții dedicate oamenilor, ele reprezentînd chipul de azi al patriei.

● „Frumoșii ani ai patriei noastre", documentar de Cornelia Rădulescu, continuînd ciclul de emisiuni „Țara mea azi", s-a constituit într-un omagiu adus „epocii de glorii, epocă de fapte revoluționare" intrată în conștiința noastră sub denumirea emoționantă : **Epoca NICOLAE CEAUȘESCU**, numind și definind o epocă cu numele marelui bărbat investit de popor cu funcția supremă de partid și de stat, cîtor al noii etape de dezvoltare și înflorire a patriei socialiste. Mai mult, mai repede, mai bine sînt îndemnurile sub care se muncește în acești cei mai frumoși ani ai patriei. Marele dialog cu țara pe care-l realizează permanent secretarul general al partidului, prin vizitele sale de lucru, scoate tot mai pregnant în evidență unitatea poporului în jurul partidului, dragostea nețărmurită arătată permanent tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**.

● În „Împărăția Carpaților Orientali", Borsecul este o insulă într-un ocean de păduri de conifere. Renumit, pentru izvoarele sale de ape minerale tămăduitoare, încă din secolul II e.n., el cunoaște un început timid de a se constitui într-o stațiune în secolul trecut cînd a fost vizitat de Eminescu și Alecsandri. Creșterea, dezvoltarea și modernizarea au loc însă după **Congresul al IX-lea al P.C.R.** Acest loc liniștit și însorit, beneficiind de un climat subalpin sedativ, cunoaște în ultimii douăzecișidoi de ani o înnoire continuă. Reportajul realizat de Emilia Diaconu ne-a înfățișat noua față a acestei stațiuni balneo-climaterice. Am făcut cunoștință cu vilele cochete, cu terase, rețeaua de magazine, cofetării, pensiuni cărora li se adaugă biblioteca, cinematograful, popicăria, terenurile de sport. Frumuseților naturale ale locurilor și valorii izvoarelor minerale le sînt alăturate cele șapte mii de proceduri medicale zilnice de care beneficiază oamenii muncii veniți la odihnă și tratament aici. Imaginile aparținînd operatorului Iosif Ollerer ne-au prezentat și „Grota Ursilor", obiectiv turistic căutat și apreciat de oaspeții Borsecului.

● SPICUIRI : ● Emoționant omagiu, montajul muzical-literar pionieresc „Partid, cuvînt de vise împlinite", realizat în cadrul emisiunii „Un univers într-un ghiozdan" de redactoarea Georgeta Adam ● În numai „5 minute" Ana Potra ne-a făcut cunoștință cu dăltuitorii în piatră din Albești, meșteri ai pietrei, cei al căror meșteșug vine din istorie. Cunoscuți și prețuiți în „Cîntarea României" ei reliefează sugestiv geniul poporului nostru. Regretăm că nu am aflat cui trebuie să-i mulțumim pentru frumoasele imagini ce ne-au dezvăluit operele de artă ale acestor „vechi prieteni ai pietrei" ● Cu toate că școlarii sînt în toiul vacanței, emisiunea de limbă și literatură română pentru elevi : „Sînt suflet, în sufletul neamului meu" continuă, și bine face, educarea tinerei generații spre a dobîndi sentimente de dragoste și stimă pentru limba și literatura noastră. Redactorul Corneliu Armașu a inclus în sumarul ultimei ediții și „lecturi din literatura universală : **Iliada** de Homer" urmînd să continue în săptămînile ce vin cu prezentarea epopeei **Odiseea**. ● În general bine realizate emisiunile „Telesport". Citeodată, însă, realizatorii sunt cam „neglijenți" în redactarea sau exprimarea informațiilor. La tenis, la scorul de șase la unu, mai sunt cinci mingi de set și meci nu patru chiar și la „Wimbledon", iar palmarès nu se pronunță ca un nume propriu spaniol (Pàlmares).

ALEXANDRU DAN POPESCU

Revista revistelor

Personalități și debutanți

● Citim pe o copertă interioară : **Revista noastră, iar sub titlu : publicație a elevilor Liceului „Unirea" din Focșani, fondată în 1912, distinsă, în cadrul Concursului național al presei școlare, cu premiul I, în 1978 și în 1981, și cu „Premiul special al juriului pentru cea mai bună revistă școlară din țară" în 1979, înregistrată la UNESCO în 1980.** Această revistă care se recomandă de aproape un deceniu cu aceste prestigioase trofee a apărut de curînd nr. 125—130, pe lunile ianuarie-iunie 1987. Este, ca și cele mai multe dintre aparițiile anterioare, un număr atent gîndit, construit pe cîteva teme esențiale, bogat în semnături de personalități și de elevi merituoși, elegant paginat, ilustrat inteligent. Experienta coordonatorului, profesorul **Petrache Dima**, își spune încă o dată cuvîntul.

● Pe coperta revistei, **Nicolae Iorga** privește titanoid dintr-un portret de **Vasile Pănescu**, pentru ca în interior să-i fie dedicat un capitol substanțial și incitant. Interviul pe care **Dan Smântînescu**, fostul secretar particular al profesorului, i-l acordă lui **Ion Rogojanu** accentuează cîteva linii ale portretului. Promptitudinea savantului care citește peste noapte cartea în șpalt a interviewatului de astăzi e a personalității interesate de ecoul acțiunii sale ideologico-literare : cartea se intitula „Mișcarea sămănătoristă". Faptul că „socotea Vrancea ca un ținut sacru" îl indică pe istoricul îndrăgostit de istoria neamului său, care refuză să se oprească la consemnarea pură. Și așa mai departe. Ne alăturăm ideii pe care o promovează partenerii de dialog : realizarea unui film despre viața geniului. Noi am sugera un serial.

● Tulburătoare întîmplări, în paginile intitulate **Amintirea profesorului, de Ion Larian Postolache.** Cea mai frumoasă evocă prezența tatălui memorialistului de astăzi la o expunere a profesorului Iorga, unde fusese dus de studentul de altădată. Era în luna martie 1940 : „Iar cînd, reintors acasă, în tîrgul lui provincial, i-a povestit mamei, apoi vecinilor și tovarășilor lui de atelier de la Fabrica de mobilă, cum a fost la București, unde fiușău învață cu Iorga, atunci s-a simțit și el, cineva".

● Tot despre Nicolae Iorga, semnează articole care încearcă să scoată în relief dimensiuni ale operei și evenimente ale vieții sale : **Valeriu Costăchel** („Cartea în viața lui Nicolae Iorga"), **Martha Popovici** („Nicolae Iorga — modalități de valorificare a moștenirii literare"), **Nicolae Constantinescu** (o recenzie despre lucrarea „Nicolae Iorga și creația populară", de Dinuța Marin), **Dinuța Marin** („Cîteva păreri ale lui Nicolae Iorga privind limba daco-tracică"), **Florin Paraschiv** (o recenzie despre cartea „De la N. Iorga...", de Valeriu Râpeanu), **Ștefan Lemny** („Nicolae Iorga și înnoirea istoriei"). Textelor analitice li se alătură un text inedit al protagonistului.

● Se armonizează cu paginile dedicate lui Nicolae Iorga răspunsurile pe care **Virgil Cândea** le acordă lui Petrache Dima, la întrebări despre destinul culturii române și, îndeosebi, despre personalitățile ei tutelare. Ceea ce intervievatul spune despre creația cantemiriană poate fi privit ca o judecată lucidă a unui om de știință : „...în creația cantemiriană găsim tot ce ne stimulează și ne măgulește : tradiție, inovație, specific românesc, vocație universală, patriotism, ca și pionierat în literatură și în cel puțin șase științe românești moderne".

● Alte texte despre mari personalități semnează : **Gh. Bulgăr** (despre Ion Creangă), **George Sanda** (despre Hortensia Papadat-Bengescu și G. Topîrceanu), **Nicolae Mohorea, Emilia Șt. Nilicescu** și **Gh. I. Ștefănescu** (despre Mihai Eminescu). Printre autorii bine cunoscuți liceenilor semnează și autori din rîndurile lor : **Lucian Nicoglu, Ramona Pavel, Gabriel Birtea, Corneliu Zamfir, Constantin Cosma, Valentin Diaconiță, Florentina Stoenescu, Valeria-Lavinia Lefterache, Adriana Constantin, Luiza Palanciuc** (care va fi devenit elevă de liceu după apariția numărului !). Fapt care merită să fie semnalat, tinerii autori scriu și altceva decît poezie (anume : eseu, recenzie, studiu) și se interesează nu numai de literatură, ci și de istoria patriei, de arte și de științe. Slujite de neîndoielnica valoare a textelor inedite sînt rîndurile emoționate pe care **Nicolae Manolescu** le scrie despre **Cătălin Băjenaru**, un băiat care a pierit într-un accident în vara lui 1983, la nici 16 ani. Cităm : „Părăsit rămîne penelul, și pana și dalta, cînd conștiința, întregită, se dorește rafinată". Cătălin Băjenaru era, într-adevăr, un tînar care promitea.

IMPARȚIAL

Lecturi complementare

Arta de a şti şi a visa *)

Ce ar putea fi descoperit în **Introducere la un mod de a fi**, singurul eseu pe care Piu Şerban Coculescu / Pins Servien (1903—1959) îl redactează în româneşte (în 1927) din ceea ce constituie originalitatea esteticii lui ? Ce ar putea fi întrezărit aici din **Lirism şi structuri sonore** (1930), din **Principii de estetică. Probleme ale artei şi ale limbajului ştiinţelor** (1935), din **Înţelepciune şi poezie** (1947), din **Estetica** (1953) şi, mai cu seamă, din **Baza fizică şi baza matematică a teoriei probabilităţii** (1942), din **Probabilitate şi cuantă** (1948), din **Ştiinţă şi hazard** (1952) ? Mai nimic, dacă limităm comparaţia la primplanul discursului, dar totul, dacă o deschidem spre abisul lui : **fundamentul.** Cu un oarecare efort hermeneutic ar putea fi relevat germenul proiectului de a formaliza structurile artistice şi noţiunile cu care vorbim despre artă, proiect formulat limpede şi realizat în parte, care îl situează pe autor în precursoratul metodologiilor «ştiinţifice» care s-au constituit în a doua jumătate a secolului XX, dar originalitatea **Introducerii** se află, totuşi, altundeva. Spre ea ne îndrumă Servien însuşi care, un sfert de veac mai tîrziu, dezvăluind, în **Estetica** sa, că năzuinţa lui esenţială a fost de a propune un nou **Discurs asupra metodei**, unul „capabil să ghideze în acele zone în care metoda lui Descartes înceta cu totul de a mai da roade cît de cît asemănătoare cu roadele ştiinţei, deşi el le-a socotit, sau a părut că le socoteşte pe unele cu totul asemănătoare celorlalte", plasează „punctul iniţial al acestei noi logici" nicăieri altundeva decît în **Introducere la un mod de a fi.**

„Separaţia" limbajului „total" în limbaj „ştiinţific" şi limbaj „liric" nu e decît un aspect al „noii logici". Logica lui Pius Servien sau, mai bine spus, filosofia lui este **o filosofie a polarităţii universale** Tot ceea ce există, în viaţă şi în artă, arta fiind de altfel coloana vertebrală a vieţii, este un efect de polaritate. Limbajul liric şi limbajul ştiinţific sînt polii limbajului total : el „se scindează în doi poli", se va spune în **Estetica** din 1953. Ritmul „tonic" (sau de tonalitate) şi ritmul „aritmetic" sînt cei „doi poli în jurul cărora gravitează realmente versul". Şi aşa mai departe : în toate eseurile redactate şi tipărite în franceză, ginditorul român aprofundează cazurile de polaritate din cîmpul esteticii. În **Introducere la un mod de a fi,** el priveşte ca pe o expresie a polarităţii existenţa însăşi şi categoriile ei. Adevărul (în care Grigore Traian Pop, editorul din 1987 al eseului, vede „obsesia fundamentală" a autorului, atît în sfera cunoaşterii, cît şi a moralei) basculează continuu între probabil şi improbabil. El reproduce dinamica dezbaterii juridice: „Propoziţiile ce examinăm nu ne tocmesc aşa curînd credinţa. S-au înfăţişat la judeţul nostru. Se cade să le aflăm în noi înşine doi avocaţi, cît de minuţioşi, cît de pătimaşi putem, să pătrundă cît se poate mai departe în pricină. Trebuie, după obiceiul tribunelor omeneşti, fiece apărător să uite justeţea argumentelor întemeind teza cealaltă, dacă nu pentru a le nimici" ; dar şi a „cîntarelor perfecte" pe care le caracterizează „oscilările perpetue". Sinceritatea e o «necunoscută» a interacţiunii dintre soluţiile extreme : „Omul sincer şi drept e cel ce are limba dublă, şi al cui spirit găzduieşte liber contrariile, spre a oscila delicat între ele". Dar şi religiozitatea, pe care editorul o tălmăceşte ca „inefabil artistic", **„aduce nuanţele trecătorului spre cele ale permanenţelor** (s C.S.), îmbină omul cu fineţile, cu oamenii din jur, cu devoţiunile indefinite ale mării". Plenitudinea e, de asemenea, un efect al interferenţei a doi poli : „Suferinţa ne tiveşte toate gindurile şi chiar toate bucuriile" şi „orce bucurie vine întovărăşită de o stringere de inimă". Tînărul filosof ridica această dialectică la demnitatea paradoxului : „Gîndurile contradictorii sunt de mare preţ, că îşi lămuresc domeniile reciproce. Într-adevăr, în domeniul complexului, nu există gîndiri cu adevărat contradictorii". Rafinată (aşa o califică Grigore Traian Pop), ea caracterizează, ca relaţie de simultană opoziţie şi complementaritate între contrarii, cum sugerează această imagine himerică : „E, aninat omenirii, un fel de felinar legănat de vînt. Marginea luminii atinge cînd una, cînd alta", întreg existentul.

Ce poate nimici polaritatea ? Dogma, şi e de înţeles pentru ce. Dar deopotrivă entuziasmul : „A te entuziasma de un lucru frumos ar fi totdeauna minunat, dacă entuziasmul n-ar cuprinde prin natura lui ceva dispreţ faţă de alte la fel de frumoase, dar pe cari le-ai înţeles mai puţin"; şi scepticismul : „Pseudo-scepticii, ce vor să ne impuie tot, sunt mai dogmatici ca inşii ce îşi păstrează afecţiile şi ne lasă în plata Domnului cu ale noastre". Opţiunea pentru o atitudine extremă, adică pentru unul din poli, sărăceşte opera, ca şi fiinţa. Idealul e de a trăi şi de crea în tensiunea care leagă polii.

Spiritul **Introducerii la un mod de a fi** va modela viziunea esteticianului. A face din artă nu un pol al vieţii ci inima ei, idee prezentă în **Estetica** din 1953 („O operă de artă şi mai cu seamă un poem este deci un produs al vieţii, un fel de extract, de chintesenţă, în care se regăsesc în mod necesar incluse anumite caractere fundamentale ale vieţii") se originează în eseul în limba română din 1927. Opera e concepută ca o proiecţie a Autorului ; dar a unui autor care a avut grijă să devină structură. Ceea ce Pius Servien rosteşte răspicat în opera de maturitate : „Structura omului se regăseşte în structurile pe care le creează", tînărul Piu Şerban Coculescu spunea prin imagine, pornind de la experienţa proprie : „Filele aceste, orcum or fi urzite, cu fir roşu sau mieru (albastru deschis — n.ed.), borangic sau in, cu altiţe sau alte iscodiri, nu văd cum ar putea desena altceva decît mişcarea mîinii care ţese ; deci, indirect, mîna însăşi, sub forma ei cea mai adîncă şi cea mai vie (orcare ar fi aparenţa sumară şi grosolană a ţesăturii)".

Introducere propune o cale pe care, urmînd-o, omul poate deveni structură şi, implicit, artistul poate crea „un stil uman superior". Dezavuînd iluzia, curentă, „asupra valorii retuşurilor şi a corecturilor", autorul **Esteticii** solicită „să se corecteze, nu în momentul creării operei, ci înainte ; nu opera, ci artistul". Or, refuzul artizanalului şi pledoaria pentru înrădăcinarea existenţială a artei sînt teme majore, deşi subiacente, în eseul din 1927.

Exigenţe asemănătoare îi sînt propuse receptorului şi, în primul rînd, efort simpatetic. Receptorului de artă, în **Estetica** din 1953 : „Nu există operă care să fie frumoasă independent de persoana care o ascultă şi de modul în care aceasta o ascultă. Oricare ar fi opinia pe care o avem despre gustul nostru, dacă acesta nu se opreşte asupra obiectelor cu o anume prospeţime, cu un anume respect, cu o atenţie deosebită — deci o anumită prejudecată favorabilă — riscăm să ignorăm frumuseţea". Receptorului obişnuit, de realitate înconjurătoare, în eseul din 1927 : „Poate că astă străduinţă neîntreruptă pentru a cuprinde în mintea noastră ţinuturi tot mai largi, va ajunge spre a da cuceririlor cugetării acel lirism fără de care nimica nu poate vieţui". Ceea ce tînărul Piu Şerban Coculescu formula ca „prejudecată favorabilă" pentru atitudinea faţă de existent în totalitatea lui, Pius Servien va particulariza în teritoriul artei.

Estetica lui proclamă ca origine a „unităţii" unui tablou sau a unui poem actul de **a alege** : ea ar rezulta „dintr-o alegere predominantă intensă". Dar şi unitatea unei vieţi rezultă dintr-un act de alegere de aceeaşi intensitate : unde trebuie căutat sensul unificator al existenţei e leitmotivul **Introducerii.** Răspunsul, multiplicat poematic, orientează existenţa, precum cum va orienta mai tîrziu opera spre **comuniunea cu fiindul.** E o comuniune care actualizează, în esenţă, o soluţie comunitară. Faptul de a fi îşi găseşte rostul în instăpînirea pe realitate: „E destul să-ţi întorci forţele de cunoştinţă spre lumea exterioară, pentru a simţi o adîncă alinare. Naturii îi plac cei ce se uită pe ei pentru a o privi pe dînsa"; în dizolvarea cosmică : „A visa, chiar a aromi, în scorbul unei clăi de fîn, îndepărtează suferinţa, suspendă viaţa fără a o altera, adună energia solară în forţele noastre de cunoştinţă. De vom fi dormit, ne-om simţi, la deşteptare, amestecaţi mai întîm acestui univers care ne ţinu cald"; în nutrirea ceremonios-ritualică din senzualitate. Fericirea se află în lucrurile pe care le numim de obicei **mărunte.** Cine are ochi să le vadă descoperă calea spre împlinirea propriei personalităţi : „În lumea aceasta elastică şi felurită, fiecare şi-ar putea găsi timpul lui, spaţiul lui. Le-ar cunoaşte aflînd lîngă el, semn cu lumina albăstruie şi moale, fericirea. Uşor o află pescarii şi păstorii paringului; dar ea e totuşi, abia ascunsă, pretutindeni". Cît de puţin ar avea omul la dispoziţie, în ceea ce are poate descoperi esenţialul : „Nimeni n-a ajuns vreodată atît de nenorocit, încît plăcerile să nu bolboace încă de pretutindeni. Ajunge să luăm aminte, nu la ce nu avem, ci la ce avem. Ce umbli încovoiat de păsuri ? Sus sunt încă stele — Orion, Ursa, puzderii"... Epicurianism ? Piu Şerban Coculescu se apără de o asemenea etichetă : „Nu e a fi epicurian, a căuta caimacul lucrurilor. E a fi onest cu sine". Obîrşia acestei viziuni, care va nutri una din concepţiile estetice revoluţionare ale secolului XX, se află într-o **Weltanschauung** proprie comunităţii materne a ginditorului, relevabilă în capodoperele folclorice, dar şi în cele ale cariatidelor ei care poartă nume. În teoria generală a ritmului, care i-a adus o celebritate europeană, Servien formalizează, de fapt, comuniunea om-cosmos : va considera, astfel că „cea mai mare voluptate a oamenilor este aprehensiunea, sub infinita varietate a lucrurilor, a raporturilor matematice simple", că, „în spaţiile tulburi care ne înconjoară, singurii prieteni ai omului, singurele care îl susţin cu cuvinte clare, sînt ritmurile".

Introducere la un mod de a fi pare un text poematic, dar deasa lui reţea de imagini trage cititorul într-un misterios abis. Luxurianta plasticitate are forţa de seducţie a metaforei revelatoare, căci, la prima vedere ornamental, discursul e, în realitate, iniţiatic. Imaginea, de o prospeţime care s-a păstrat neatinsă, e gîndită să poarte în sine un (sub)înţeles ; să fie, deci, matcă pentru o filosofie. De pildă, pentru a întări ideea de multiplicitate a existenţei, tînărul filosof îşi rememorează un moment de caleidoscopie aurorală : „Adevăr e că felurit atinge fiinţele, cu lumina lui precisă, răsăritul : aci un fir de griu e prins întreg, deodată ; şi nu departe, dintr-un ulm adînc, cu rădăcinile jilave de întuneric, vezi numai, pete de lumină dezlinate şi mobile, frunzişele răzleţe". Un tablou care relevă un subtil colorist e o alegorie a comuniunii cosmice în care individul îşi află raţiunea de a fi : „Atmosfera, ca o sticlă veneţiană luminată de un izvor ascuns, dogoreşte portocalie spre asfinţit; e sur delicat, violet şi roz palid spre marginea opusă" etc. Discursul ia adesea ritm şi inflexiune de poem : „Sparge-s-ar lampa, umbra s-ar şterge. Sparge-s-ar încă una din multele lampe, cărora universul le tremură flacăra, şi poate mi s-ar şterge şi cugetarea — fără ca existenţa să-mi fie micşorată", face loc asonanţelor, omofoniilor, rimelor interioare sau, prin replieri succesive, se concentrează în paradox : „...de vrei să fii cel glas, renunţă să fii. De vrei să iubeşti, renunţă să fii. De vrei să fii, renunţă să fii". În 1927, Piu Şerban Coculescu este unul din marii poeţi români ai ideii. Cu o vorbă a lui de mai tîrziu, s-ar s-ar putea spune că şi-a scris eseul, cum îşi va scrie şi o bună parte din studiile ulterioare, într-o **stare de autoincantaţie.**

Şi totuşi ce este **Introducerea** ? Filosofie ? Dar istoriile filosofiei româneşti nu o pomenesc. Estetică ? Dar meticuloasa „Bibliografie cronologică şi selectivă" pe care o întocmeşte tratatul academic de estetică din 1983 n-o reţine, deşi menţionează studiile în franceză ale autorului. Poezie sau proză ? Dar Dicţionarul cronologic al literaturii române din 1979 o ignoră. Nu e, în sens strict, nici una, nici alta, avînd, totuşi, cîte ceva din toate.

Cert este că meditaţia existenţială (nu existenţialistă !) din **Introducere la un mod de a fi** poate fi considerată fundamentul artei de „a şti şi a visa" pe care Paul Valéry va intui-o în eseurile de limbă franceză ale ginditorului român.

CONSTANTIN SORESCU

Imagine din Tabăra de sculptură de la Tîrgovişte

***) Piu Şerban Coculescu, Introducere la un mod de a fi.** Ediţie îngrijită, studiu introductiv, note şi comentarii de **Grigore Traian Pop**, Editura **Scrisul Românesc**, Craiova, 1987. Redactor : **Florea Miu.**

Însemnări critice

Rebreniana (I)

În exegeza operei unui scriitor, cu atît mai mult cînd e vorba dspre un mare scriitor, apare un anume moment în care mai importante, încă decît interpretările subtile, vreau să spun mai oportune, mai necesare decît acelea, sînt operaţiile, cu un caracter mai elementar (la nivelul strict al aparenţelor !) al **restabilirii adevărului.** Aşadar, nu subtilitate, nu subiectivitate marcată a cercetătorului, ci imparţialitate, spirit analitic, obiectivitate, rezultate dintr-o deplină familiarizare cu anume date certe, în raport cu problemele aduse în discuţie, ceea ce va să contribuie, în chip inevitabil, la îndepărtarea unor accente şi note tendenţioase ori măcar avînd fundamentalul cusur de a oferi o perspectivă inexactă asupra vieţii ori operei unui mare scriitor. Cele două cărţi importante apărute în ultimii doi ani despre Liviu Rebreanu — aceea a lui Nicolae Gheran **(Tînărul Rebreanu**, Editura **Albatros)** şi **Stancu Ilin (Liviu Rebreanu în atelierul de creaţie**, Editura **Minerva)** — au într-un mod manifest această calitate. Este limpede, şi într-un caz şi în altul, că exegeţii caută a stabili drepte proporţii, a înlătura balastul unor informaţii inexacte, nu mai puţin, a oferi ipoteze de lectură asupra operei, (cuvîntul „ipoteze" nu l-am folosit întîmplător), fiindcă, tocmai din dorinţa de a nu da o pondere prea puternică subiectivităţii prin adăugirea unui punct de vedere propriu, nu se trece în genere dincolo de stadiul afirmaţiilor generale, cu valoare de principiu însă foarte adesea, aşadar cu rostul bine determinat de a pune în drepturile sale, cum am spus, adevărul. Iată un pasaj pe deplin revelator în acest sens din cartea lui Nicolae Gheran : **„De reţinut că şi relatările rudelor sau ale prietenilor din copilărie — la care trimit diverse lucrări cu caracter memorialistic, apărute sau aflate în manuscris — se opresc adesea la situaţii şi întîmplări menite să pună în lumină caracterul zvăpăiat al băiatului. (Necontrolabile, le-am ocolit, reţinînd doar esenţa lor, în concordanţă cu spiritul diferitelor documente obiective, între care situaţia la învăţătură şi caracterizările profesorilor).“**

Cîteva aspecte se sesizează imediat la o lectură analitică a acestui pasaj. În primul rînd, este vorba de refuzul decis, explicit a tot ceea ce nu este atestat, certificat, probat prin documente. În al doilea rînd, şi în corelaţie strictă cu această profesiune de credinţă pentru exactitate, se remarcă o respingere la fel de fermă a tot ceea ce înseamnă clişeu din arsenalul biografiilor romanţioase. În sfîrşit, să deducem din toate un anume respect pentru ceea ce reprezintă tocmai unicitate a figurii scriitorului de neprobat — cum autorii de biografii de duzină, varii memorialişti mai mult sau mai puţin improvizaţi, spiritele dulcege, poftitoare a lăcrima fiindcă ele însele se lăcrimează prea lesne, nu-şi dau seama — prin date de găsit în cazul oricărui copil din lume. Nu contează că Rebreanu, **exempli gratia**, va fi fost un copil pus pe năzbîtii, zvăpăiat pînă peste poate, neîntrecut în sotii, tartorul „răutăţilor" între cei de vîrsta lui etc. Astfel de aspecte le întîlneşti cu duiumul în cazul atîtor şi atîtor copii din lume care nu s-au smuls cu nimic ulterior din anonimat. Exegetul refuză prin urmare absenţa specificităţii pentru o viitoare personalitate de excepţie. Totuşi, fără să o caute cu date, fapte, atitudini (ceea ce iar ar împinge lucrurile spre arbitrar) o sesizează cu atenţia încordată, cînd e cazul. Astfel, Niculae Gheran remarcă un fel de a fi al elevului Liviu Rebreanu, care oferă indicii asupra unei personalităţi de excepţie aflate, deocamdată, fireşte, în stadiul virtualităţilor. Elevul avea la început note foarte mari, parte dintr-o dorinţă de a-şi dovedi posibilităţile peste rînd, de a surclasa pe ceilalţi. Ulterior, apărea un moment de plictiseală, geniul în devenire simţea probabil că acel „cadru" ce i se oferă „nu-l mai încape", este mediocru în raport cu ceea ce valoarea sa poate să dea. De aici apare inevitabil un anume dezinteres, concretizat ulterior desigur, într-o înrăutăţire simţitoare, pînă la alarmant a situaţiei şcolare. Doar pînă la alarmant însă, căci atunci cînd lucrurile tînd să capete o turnură dramatică, „călăreţul" revine „în şa". Aşadar, se produce nu un reviriment, ci o revenire a interesului cînd reapare posibilitatea din nou de a epata, a surclasa, a depăşi (contrazice) datul cotidian, banal al existenţei. Dar nu este aceasta o trăsătură definitorie a personalităţii de anvergură ? Dacă ar fi fost în postura de premiant în permanenţă, s-ar fi produs o înscriere într-o inevitabilă monotonie. Această postură însă apărînd doar în momentele de „uvertură" sau de „epilog", are ceva şocant, indicînd şi capacitatea, dar şi un anume „spleen" al structurii peste rînd. Desigur, Niculae Gheran nu pune chiar „pe tavă" o atare interpretare. Ar fi, dealtfel, în contradicţie cu poziţia sa de principiu, de istoric literar, autocimentat într-o atitudine pe deplin „obiectivă" şi refuzîndu-şi, în consecinţă, zborurile eseistului. Nu e mai puţin adevărat însă că tocmai observînd o atare particularitate în cazul elevului Rebreanu, furnizînd cîteva probe elocvente pentru reliefarea ei, ne permite nouă să o apreciem analitic şi să sesizăm ghinda ce va să se afle la baza stejarului din etapele următoare.

Excepţia e relevabilă şi prin cîte o trăsătură, aş zice, capricioasă, printr-o scădere semnificativă, depistată de cercetător şi pusă în evidenţă printr-o inspirată comparaţie : **„În schimb, la română apare un «nedestulătoriu» (ceea ce ne face să ne amintim de corijenta lui Grigore Moisil la matematică)“** (...).

Personalitatea ilustră se arată într-un chip ciudat (pînă la straniu) de o uluitoare nepricepere (stîngăcie) tocmai unde îi este menit să strălucească din plin. Este probabil, acesta, un tribut necesar ; pentru a se avînta solemn mai tîrziu spre înălţimi, albastrosul se cuvine (în sensul că **îi serveşte**) să bîjbîie pe prozaica punte.

VICTOR ATANASIU

● **GRAȚIELA-LUMINIȚA POPESCU, Craiova.** Versurile dv. — însoțite de o entuziastă și autoritară recomandare orală din partea unui mare scriitor de azi — sînt, într-adevăr, demne de interes, mai ales dacă ținem seama de faptul că aparțin unei eleve de liceu. Vă reușesc în mod special poemele în care faceți referiri directe la viața de zi cu zi, refuzînd literaturizarea și afișînd o sinceritate brutală. Reproduc, ca exemplu, poemul **Ars poetica ! :**

„N-aș vrea să chinui leșinat
Un vers ce îmi descrie moale
Ce am făcut sau am mîncat
Ce drumuri lungi atît de scurte
Am tăiat...
Ce dragoste sau ce iubire am uitat
Într-o cutare pajiște de sat
Aș vrea să vă aduc
Și altceva decît aripi și temple pe scut
Zei de ceară, mătănii și sipete cu argint
Sau să vă mărunțesc în poală
Chibritele timpului pierdut...
Nu vreau să vă invit în smoala
Iubirilor pagine să v-afund...
Nici să vă dărui delicii împănate
Cu Hesiod, cu Dante,
Sau cu Baudelaire ori Proust.
Nu vreau să obosesc în voi
O bucurie pe care o găsiți în versul mut
Ori șchiop ori slut...
Vreau doar să vă aduc
Vouă, acei ce nu ați auzit,
De ritmul scurt, de ritmul lung
Un singur bob de gînd...
Să-l mestecați rîzînd
Și-apoi să decretați :
«E bun !»"

Mi-ar face plăcere să-mi trimiteți și alte încercări.

● **ARIANA RADIS, București.** Aveți psihologia unei adolescente care își notează într-un jurnal intim tot felul de trăiri romanțioase. Este greu să-l impresionați pe cititorul de azi, grăbit și lucid, cu înfiorările dv. naive. Totuși, unele versuri rețin atenția printr-o candoare exprimată decis :

„Azi
vreau să fiu copac
sculptat de dalta primăverii"

CENACLU prin corespondență

● **AUREL CONSTANTIN, Buzău.** „...sînt elev și, după cum veți vedea, m-am luat și eu, ca mulți alții, la trîntă cu literatura..."

Nu trebuia s-o faceți, sînteți de categorii diferite.

Am glumit. Adevărul este că, deși vă exprimați stîngaci și vă expuneți ironiilor („Umede gînduri mi-aunsă pe craniu" etc.), aveți ceva de spus. În poemul **Teamă**, de exemplu, există o idee pe care merită să o reluați cîndva :

„Teamă îmi e să nu mă prăbușesc
Spuse prăpastia privind la cer
Și din ochii ei de piatră crescură
Inocente miresme de mister"

● **ANONYMUS PELENDAVENSIS.** Schița **O după-amiază de burlac** se remarcă prin umor și inventivitate (nimeni n-ar putea să ghicească în timpul lecturii ce se va întîmpla pînă la urmă), dar rămîne, totuși, o mostră de literatură minoră. Cea de-a doua schiță, **Spre case noi**, scrisă în alt registru, grav, are o anumită forță artistică, însă alunecă treptat în melodramă. În concluzie, sînt de părere să amînăm debutul dv., pentru că... sînteți un autor înzestrat și trebuie să apăreți în fața publicului cu un text de zile mari.

● **MIHAI FERARU, Pitești.** De ce ați menționat, drept „expeditor", Combinatul petrochimic Pitești ? Am crezut pentru o clipă că voi găsi în plic îngrășăminte chimice...

Versurile au o eleganță nefirească, asemănătoare cu aceea a hainelor cu care sînt îmbrăcate manechinele :

„nu uita că mîinile mele îți scriu nemărginirea
chiar dacă ne despart enigmatice umbre
caută-mi pașii rătăciți în tinuturi de cîntec
încearcă măcar să desprinzi o frunză din inima mea preschimbată în visări"

● **O ELEVĂ DIN FUNDULEA.** Variațiunile pe tema **Ce este o secundă de amor** nu mai interesează astăzi pe nimeni. Ne-ați putea trezi, eventual, interesul scriind un poem intitulat **Ce este o fracțiune de secundă de amor.**

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Lumea cu amănuntul

Piramida lui Kheops printr-o deschizătură *)

Electricité de France are într-adevăr microgravimetre, aparate hipersensibile care permit să se repereze cavitățile din sol sau din ziduri prin variațiile pe care le generează prezența lor asupra măsurii cîmpurilor de gravitație. Verificînd ipotezele arhitecților care au descoperit un defect în aranjarea pietrelor, microgravimetrele detectează o zonă suspectă pe o distanță de vreo zece metri în culoarul soției faraonului. Și ele reperează un deficit de mase în camera faraonului.

Știrea izbucnește atunci : Kheops ascunde ceva. Trebuie să se înceapă o nouă misiune care să verifice aceste prime măsurători, dacă este cazul să se foreze aceste noi cavități. Acest lucru s-a făcut începînd din 28 august.

Curiozitate, perplexitate, chef de a se cățăra în ciuda interdicției gardienilor egipteni, turiștii nu băgau în seamă camera faraonului și își aruncau privirile spre scara și eșafodajele care duceau la debarale. Acolo lucrează vreo zece tehniceni care se ocupă cu măsurătorile, ajutați de Interinfra Arabco, compania care construiește metroul din Cairo. Măsurători foarte dificile. Microgravimetrul este atît de sensibil, încît încă de la prima misiune, el fusese perturbat de un cutremur de o amplitudine infimă, din Grecia.

★

Va trebui o analiză cu calm a datelor culese pentru a ști dacă există sau nu cavități necunoscute împrejurul camerei faraonului.

În schimb, în culoarul camerei soției faraonului, este o certitudine. Sînt patru cavități. Întîrziate de diverse incidente tehnice și de o bătălie pentru exclusivitatea fotografiilor operației, forările au avut loc la sfîrșitul săptămînii. Un endoscop a avut privilegiul să arunce o privire. Acest aparat foarte mic și constituit dintr-un tub rigid din oțel, care conține un sistem optic, permite să se vadă o cameră din toate unghiurile și să se facă fotografii plecînd de la o cavitate de cîțiva milimetri ca diametru.

Din respect pentru loc, deschiderile au fost făcute cu o grijă extrem de mare. S-a făcut un orificiu de treizeci și cinci de milimetri ca diametru, asupra cu piatra extrasă. Operație însoțită de un dispozitiv special pentru a garanta o etanșeitate totală și a evita orice distrugere a unor eventuale desene prin intrarea aerului în cavitate.

Din această cavitate va ieși adevărul. Ipotezele cele mai nebunești vor fi confirmate sau infirmate. Cavități organizate sau defecte de construcție ? Dulap cu mături sau cameră funerară ? Oricare ar fi rezultatul cercetărilor, misiunea Kheops 86 își va avea justificarea științifică prin folosirea în arheologie a tehnicilor noi ca microgravimetria și ne va informa despre misterele arhitecturale ale piramidelor. Chiar dacă din fundul mormîntului său neviolat, Kheops continuă să se amuze de eforturile acestor noi exploratori.

Prezentare și traducere de ILEANA CONSTANTINESCU

*) După articolul „La pyramide de Kheops par le petit trou" din revista „Le point" din 8—14 sept. 1986, p. 107, articol semnat de Joseph Papenstein.

Cronica literară în linii frînte

de LINU

Radu Cârneci, Posărea de cenușă, Editura Cartea Românească, 1987

Pe Radu Cârneci îl interesează marile probleme ale universului.

Tabela de marcaj

Hopa-sus, că-ncepe treaba!

O lună și super-producția se reia, pe post de premieră absolută ! Se-ntorc rătăcitorii de departe, iar distribuția s-a mai schimbat pe ici pe colo, cu personaje noi, în roluri episodice sau secundare. Băieții se parchează pe gazoanele natale, căscînd bronzați și lenevoși ca după orișice vacanță mare, oasele scîrțîie și piriie de amorțeală, spinările-au rigidități de scînduri, iar o tristețe vagă și posacă își face loc prin aerul încins și lipicios. Hopa-sus, că-ncepe treaba, plasele s-au pus la porți, să vedem cum stați în ghete, nu în șlapi și în saboți ! În curînd se duc cocorii și, cum zice Topîrceanu, zboară vești contradictorii, se-ntretaie știrile... Ce e ?... Ce e ?... Spre podgorii, toți întorc privirile ! S-a ivit pe culme toamna, zîna melopeelor, spaima cupelor și drama necalificărilor ! Și ce toamnă-mbelșugată se arată sus pe deal, ce puzderie de cupe, ce meciuri fără egal, ce speranțe-avem, ce gînduri, ce idei ne trec prin cap, ce ambiții mari ne-ncearcă, de nici grijile nu-ncap ! I-am mînca de vii pe toții, ba sînt chiar ca și mîncați, dacă am juca jumate' cît și cum am vrea, firtați ! Numai că, să nu uitați, campionatul nostru vajnic nu prea îi impresionează, pe ăilalți ! De-aia mă întorc și zic : luați-o-ncet, meticulos, pregătiți-vă un pic (mai serios !) și luați aminte la un filozof deștept, care spune că nu există capcană mai periculoasă decît aia pe care ți-o întinzi singur ! Dintr-o capcană ca asta ne-am întors cu 0—8 din Danemarca, iar din altele similare am părăsit cupele europene din tururile elementare. Nu v-o place că v-o spun, dar nici să n-așteptați de la mine s-o fac pe nenea doctoru', care vă bate ușurel pe obrăjori și vă șoptește blînd : „Stați cuminți și fără frică, totul o să fie bine, iar injecția nici nu doare !" Eu nu știu să fac muzică din asta și dac-aș încerca s-o compun v-ar suna fals, că de-acum mă cunoașteți : eu vă-mpung vesel în coaste și vă trimit la tăiat bătăturile din cauza cărora nu nimeriți poarta aia mare cît o vilișoară, nu puteți alerga nici 50 de metri, și din cauza cărora vă-mpleticiți din cînd în cînd pe teren, căzînd. Eu cred în coșarii care curăță hornuri înalte și în fotbaliștii care dau goluri. Așa că... hopa-sus, că-ncepe treaba !

HORIA ALEXANDRESCU

P.S. Despre transferări nu suflu nici-o vorbuliță, fiind exact alea pe care vi le-am spus deunăzi !

Mapamond

În actualitate, problema operelor de artă aflate în muzee sau colecții particulare. În Italia, spre exemplu, săptămîna trecută Centrul de carabinieri însărcinat cu protecția patrimoniului artistic național a publicat un amplu raport cuprinzînd cifre deloc încurajatoare. Din 1970 și pînă acum, se afirmă aici, au fost furate în Italia circa 200 000 de obiecte de artă din care poliția a reușit să recupereze doar jumătate. Pagubele estimate sînt, financiar, de ordinul a sute și sute de milioane de dolari, dar cel mai important și grav aspect este că obiectele nerecuperate se pare că au trecut demult granițele țării, pe canale de contrabandă specializată, către diverse „muzee închise" organizate de oameni de afaceri veroși, sursă de aprovizionare pentru colecțiile particulare ale miliardarilor. Iată însă și alt gen de știri. Vin de la Hongkong, mai precis de la Serviciul de restaurări de obiecte de artă (ținînd de **Muzeul de artă** și **Muzeul Hongkong**) condus de un eminent specialist, profesorul Bobby Ng. Se află aici, pentru a fi repuse în circuitul muzeal, peste 18 000 de exponate, dar cea mai importantă realizare, cea care a reținut atenția agențiilor internaționale de presă, este restaurarea, după zece ani de muncă, a unui vas comercial chinez din lemn scufundat în apropierea zonei în perioada dinastiei Ming (sec. 14—17). Este un succes spectacular, probînd o tehnică de restaurare complexă pe bază de rășini sintetice, ardalit, luîndu-se ca model diverse desene rămase în bibliotecile mănăstirilor tibetane.

Un interviu cu Woody Allen este întotdeauna o plăcere în primul rînd datorită contactului cu o experiență umană deosebită — remarca Gunnar Rehlin, ziaristul care a realizat o foarte îndelungată convorbire cu marele cineast american pentru un cotidian scandinav. „Ceea ce mă deranjează este pasiunea publicului de a spune : e cel mai bun film al său ! — spune W. Allen. În momentul respectiv, dacă asta s-a spus în cazul filmului **Hannah și surorile sale** s-a uitat complet, absolut complet tot ce am făcut înainte... Foarte important în definirea mea ca om de film este pasiunea mea pentru muzică. Absolut orice fel de muzică, de la cea clasică la jazz. Este un element foarte important nu numai pentru filmele mele ci pentru ritmul meu vital... Adeseori am încercat să filmez, să compun scene întregi din filme în așa fel încît să se monteze pe ritmul muzicii care le însoțește... Și fiindcă vorbim despre filme, aș mai vrea să adaug ceva. Mă disociez în mod conștient de stilul Hollywood de a face film. El implică după părerea mea prea multe tăieturi de montaj și grosplanuri. Nu există nici un fel de subtilitate, iar spectatorului trebuie să-i spui totul, să-i istorisești povestea de la cap la coadă. Nu-mi place. Vreau scene mai lungi în care actorul să poată juca cu adevărat, în care oamenii să se miște în mod real. Nu folosesc prim-planurile decît atunci cînd este absolut necesar. Prefer un stil mult mai fluid, mult mai uman".

Festival rock la Madrid cu o audiență record de public și reflectare masivă de către presă și televiziune. Tema reuniunii — pace în lume, prietenie între tinerii lumii. Printre participanți, grupurile rock **U2, UB 40 din Marea Britanie** specializat în muzică tip **reggae, Big audio dinamyte** precum și **The Pretenders** avîndu-l ca solist pe Chris Hynde.

ACTUAL

TOP 13

SECȚIA ROMÂNĂ

1. **KRIPTON** — Galaxia vis ; 2. **AURA URZICEANU** — Vis peste timp ; 3. **MIRCEA BANICIU** — Timpul meu ; 4. **DORU CĂPLESCU** — Un gînd de pace ; 5. **DOINA MATEI-POCORSCHI** — Pașii mei ; 6. **HOLOGRAF** — Cine știe oare ; 7. **MIRABELA DAUER** — De-aș putea să chem iubirea ; 8. **TIMPURI NOI** — Numai cu tine ; 9. **GABRIEL COTABITA** — Aș vrea ; 10. **SORINA MOLDVAI** — Dreptul de a fi ; 11. **SFINX/STEREO** — Tot ce e mai bun în noi ; 12. **ADRIAN DAMINESCU** — Laura ; 13. **ANGELA SIMILEA** — Iubește-mă.

SECȚIA STRĂINĂ

1. **MADONNA** — La Isla Bonita ; 2. **FERRY AID** — Let It Be ; 3. **ALISON MOYET** — Weak in the Presence of Beauty ; 4. **CLUB NOUVEAU** — Lean on Me ; 5. **MEL & KIM** — Respectable ; 6. **PRINCE** — Sign 'O' the Times ; 7. **PET SHOP BOYS** — In the Night ; 8. **JANET JACKSON** — Let's Wayt Awhile; 9. **RICCHI E POVERI** — Canzone D'amore; 10. **KIM WILDE & JUNIOR** — Another Step ; 11. **DAVID BOWIE** — Day in Day Out ; 12. **BON JOVI** — Wanted Dead or Alive ; 13. **BONNIE BIANCO & PIERRE COSSO** — Stay.

MIRCEA ZANE

ROMÂNIA SOCIALISTĂ — PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU, PROIECȚIE LUMINOASĂ ÎN CONȘTIINȚA LUMII

În conștiința lumii contemporane și în fața istoriei universale, România de astăzi se legitimează ca o țară a muncii și a păcii. De peste 22 de ani, de la memorabilul Congres al IX-lea, devenirea socialistă a României cunoaște o perioadă de mari împliniri pe care o numim, cu deplină îndreptățire, **Epoca NICOLAE CEAUȘESCU.**

Este epoca în care, prin tot ceea ce a întreprins și întreprinde în cuprinsul hotarelor țării, poporul român edifică noua orînduire — societatea socialistă multilateral dezvoltată, cucerind mereu trepte tot mai înalte de progres și civilizație. Și este epoca în care, prin tot ceea ce întreprinde în viața internațională, România socialistă înțelege să-și aducă propria-i contribuție la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, o lume a păcii și colaborării, a înțelegerii și progresului.

Această uriașă strategie a muncii și a păcii, care angajează toate energiile creatoare ale poporului român este rodul gîndirii și acțiunii secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** personalitate proeminentă a epocii contemporane, de al cărui nume sînt indisolubil legate toate împlinirile României socialiste din acești 22 de ani.

O concepție de largă deschidere

Este meritul istoric al președintelui NICOLAE CEAUȘESCU de a fi înzestrat gîndirea politică românească cu o concepție de largă deschidere asupra vieții internaționale, întemeiată pe analiza realistă, lucidă, a fenomenelor, proceselor și evoluțiilor din lume și de a fi asigurat demersului românesc în viața politică mondială consecvență, spirit constructiv, dinamism și umanism. În această strategie și în această acțiune practică, puse în slujba celor mai nobile idealuri ale omenirii, își află unul din filoanele sale viguroase marele prestigiu de care beneficiază astăzi în conștiința generală a umanității România și bărbatul politic care îi călăuzește de peste 22 de ani destinele.

Numele țării și numele președintelui sînt rostite în lume cu stimă și respect, ca semn de înaltă recunoaștere a unui aport de mare valoare la triumful aspirațiilor de mai bine ale întregii omeniri. Într-un text memorabil, marele scriitor elen Menelaos Ludemis avea să definească în chip magistral locul președintelui României în peisajul politic al lumii complexe și atît de agitate în care trăim. Prefațînd cartea „Demiurgul României noi", Menelaos Ludemis scria: „În acest ultim sfert de secol, cupola orizontului universal a fost zguduită de o curajoasă și nemaivăzută voce în lumea tranzacțiilor și convențiilor. Un om care nu aparține grupului celor cinci mari a oferit bolnavei noastre epoci rețeta salvatoare. A găsit secțiunea de aur. A înlăturat odată pentru totdeauna politica vorbelor goale și a redat cuvintelor aflate în circulație sensul lor originar, îndepărtînd asperitățile conflictuale. Această metodă de a cultiva numai prietenia și nu zizania constituie o descoperire esențialmente românească. Ea poartă numele de Nicolae Ceaușescu, ea poartă numele de România".

„Înainte de orice trebuie să remarc, în această personalitate, care îmi produce o puternică impresie, umanismul filosofiei sale. În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu trebuie făcut totul pentru binele omului și al omenirii,

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la tribuna Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa — Helsinki 1975

Profundul umanism al demersului românesc

Oameni politici și comentatori de presă de peste hotare țin să sublinieze profundul umanism ce caracterizează concepția social-politică și acțiunea practică a președintelui României în sfera vieții și relațiilor internaționale. Autorul unei cărți intitulată chiar „Umanismul politic al lui Ceaușescu", scriitorul și publicistul italian Ugo Ragozzino, avea să ne declare, în cuprinsul unui interviu: pentru asigurarea reală a drepturilor umane fundamentale: dreptul la viață, la pace, la libertate, la dezvoltare. În aceeași viziune umanistă, România, țară al cărui conducător este președintele Nicolae Ceaușescu, acordă factorului uman o importanță cu totul deosebită. Pentru gînditorul și omul politic Nicolae Ceaușescu orice activitate economică și socială trebuie să slujească binelui și fericirii omului. Departe de a fi un idealist rupt de realități, Nicolae Ceaușescu își afirmă convingerea că numai în condițiile socialismului personalitatea umană se poate dezvolta în deplină libertate, realizînd ceea ce Marx numea cîndva esența umană. Conducătorul României este astfel promotorul unui nou umanism, al umanismului revoluționar. Prin aceasta înțelegîndu-se afirmarea și dezvoltarea plenară a personalității umane, nu într-un sens izolat, egoist, ci în folosul societății, în spiritul idealurilor raționale și generoase".

Un loc de cinste în concertul națiunilor

România socialistă nu este și nu aspiră să fie una din marile puteri ale lumii, nu este și nu aspiră să devină o țară puternic înarmată. România socialistă se numără printre țările mici și mijlocii, în curs de dezvoltare, care dorește să-și edifice propriul viitor conform propriilor aspirații și năzuințe într-o lume a păcii și înțelegerii generale. Dar România socialistă desfășoară o activitate internațională de mare densitate și de remarcabilă eficiență, de largă deschidere spre lume. Din acest punct de vedere, România și-a cîștigat într-adevăr un loc de primă mărime în rîndul națiunilor lumii. Și, din nou, este meritul secretarului general al partidului, președintelui Republicii, de a fi ridicat prestigiul și notorietatea țării la altitudini fără precedent pe plan internațional.

Amplă și multiformă, principială și clarvăzătoare, realistă și umanistă se înfățișează politica externă a României pe fundalul internațional zbuciumat al acestui sfîrșit de secol și de mileniu. Chipul de azi al României proiectează în conștiința generală imaginea luminoasă a unei țări care se dedică unui grandios program al construcției pașnice care face tot ceea ce depinde de ea pentru ca lumea întreagă să devină pașnică și prosperă, eliberată pentru totdeauna de spectrul pericolului unui cataclism nuclear și de flagelul de mari proporții al subdezvoltării.

Să cităm, în final, declarația emoționantă pe care ne-a făcut-o la sediul Națiunilor Unite cunoscutul militant pentru pace Philip Noel-Baker, laureat al Premiului Nobel pentru pace, aflat atunci în pragul vîrstei de 90 de ani. Evocînd eforturile, de lungă tradiție, desfășurate de România în domeniul dezarmării, referindu-se la activitatea politico-diplomatică a României contemporane, a președintelui Nicolae Ceaușescu închinată creării unei lumi fără arme și fără războaie, distinsul nostru interlocutor declara: „Și astăzi, România este chemată să joace un rol foarte mare în înfăptuirea securității colective a Națiunilor Unite, în abolirea divizării lumii și în lichidarea alianțelor militare antagoniste, în afirmarea drepturilor fundamentale ale națiunilor. Sînt convins că în acest fel România de azi, președintele Nicolae Ceaușescu vor adăuga un nou episod glorios istoriei țării dumneavoastră, prin contribuția însemnată adusă la realizarea unui acord al tuturor statelor asupra dezarmării radicale, într-un viitor cît mai apropiat. Îngăduiți-mi, deci, să salut poporul român, cu credința și convingerea mea absolută că România va juca și în viitor, în cîmpul eforturilor de dezarmare, un rol important și splendid".

România — Țară a Păcii, Nicolae Ceaușescu — Erou al Păcii. Aceasta este, sintetic exprimată, imaginea țării noastre și a conducătorului său proiectate în universalitate.

CORNELIU VLAD

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Piața Scînteii. Tel. 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele se fac la oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții — Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRES FILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

40 364